ДАЬКЪАЛА ХИЛДА СССР ФЕЦАРЧА ФЛОТА ДИ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрийн Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 99 (4267). ЕРА, 18 август, 1966 шу. Мах 2 кап.

РОССЕ ЮРТИЙ КХОАНЕ

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА VII СЕССИ

Хьувкъама дошо тоатол чуэцаш латт Россе амбарашка. Шийна тIа къахьийгачунна камаьрша рузкъа лу лаьтто. Ахархой, механизатораш, хьайбаш лелалераш — юрта беррига къахьегамхой гIерт шоай Даьхен рузкъа дебаде, пятилетка заказ кхоачашде. ХIаьта-цо, вай пятилетко, юрта бахача наха дукха сийрда хувцамаш лахь. Мишта хургда Россе юртий кхоанара ди? Из дош оттадаь дуьца Москве, Йоккхача Кремлевски дворепе 16 августе шийн болх дIаболабаьча ялхазлагIа гулъяьча РСФСР-а Лакхехьарча Совета VII-ча сессе.

Сесси хьайийлар РСФСР Лакхехьарча Совета председатела, депутата **В. И. Крестьянинова.**

Депутаташа безаме тIайийцар ложашка гучабаьнна новкъостий **Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков,** СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаш, Российски Федерапе правительства членаш.

Мандатни комиссе доклад ьвчул тIехьагIа депутаташа цхьа барт а болаш тIайийцар ден повестка:

1. Юрта бахача наха гIулакх деча культурно-бытовой предприятейи учреждленейи хьали уж дIахо хьалъелга шердара де деза гIулакхаши.

2. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIбагIдир.

Хьалхарча пунктах лаьца доклад йир РСФСР-а Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела **К. Г. Пысина.**

РСФСР Лакхехьарча Совета сессе дувцаргдолаш, аьлар нов. Пысина, оттадаь доккха а доархIам бола а хьаттам — юрта бахача наха гIулакх деча культурно-бытовой предприятейи учреждленейи хьали уж дIахо хьалъелга шердара де деза гIулакхаши. Из дош оттадар советски халкъа хьаштIашта жоп луш а КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIадерзадь а да.

ХIанз укх сахьата долаш да юртеи городеи бахача наьха вахара боарам гаргаозилга Iалашдара эша деррига хьалаш, цу ханна советски халкъа вахара юкъара боарам лакх а беш. Иштта дола декхар оттадар ларде лаьца да социалистически экономика дегIайоалаеш лакхача Iалаьмате доккхийча толамашца.

1965 шерара СССР-а къаман доход 1958 шера хинначул 53 процент тIех хилар. Керттера производственни фондаш семилетках 1,9-зза лакхъелар, промышленни производства боарам 84 процент лакхбелар. ДIахо а дегIадаьккхар Российски Федерапе халкъа боахама деррига а доакъош.

Коммунизм хьалъеча керда рубежаш оттаеш, КПСС XXIII-ча съезда къаьстта белгалдаьккхар юрта боахам лакхбара къаьстта боккха доархIам хилар. РСФСР-е шера юккъера лаьрхIа юртбоахама продукци яккхара боарам хьалха дIадахача пхе шерах шера юккъера хинначул 27 процент лакхбала беза, ялат даккхар шера юккъера лоархIаш 31 процент лакхдала деза.

Юрта боахам дегIаахара лакхача темпаша йиш хулийтаргья, цхьан оагIорахьа, баха нах продуктаца, промышленность белалца Iалашъе, вокх оагIорахьа — йоаккхаш-йоаккхаш советски юрт коммунистическа отношенешка йоаккхилга, юртеи городеи бахача наьха вахара боарамаш халданза гаргадоагIилга Iалашде.

Из де лерхIаш КПСС XXIII-ча съезда шийн решене тIа аьнна культурно-бытовой учреждленеш дикка дукха хьалъяйза яргьяц. Из кхоачашлара керлача пятилетке дуккха средстваш къестаю. Совхозашка нах чубаха цIеноши культурно-бытовой учреждленеши хьалъяра хьалхагIа дIаяхача пятилеткахь яхийтачул 1,5-зза дукхагIа капитальни вложенеш дIаяхийта лерхI. Иштта йола объекташ хьалъярга дIайохийта капитальни вложенеш 3—3,5-зза дукхагIа хилийта лерхI колхозашка.

Хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара боккха лоархIам болаш я юрташка хьалъеча культурно-бытовой гIишлошта дIаьхача хана йола кредитовани шерьяра хьакъехьара партей правительстваи решенеш. Цу гIулакхашта дола банковски кредит укх шерарчул 1967 шера шозза дукхагIа хилийта лерхI.

Юрта бахача наьха а, городе бахача наьха а санна, хьашташ да, аьнна белгалдаьккхар докладчика. Духхьала цуй лоархIам а беш, гIулакх леладе деза вай юртаи городаи юкъера доазув дIадаккхара парте хьалхашка оттадаь декхар кхачашдеча хана, юкъахьажа деза цкъа цхьан хана тIайийца хиннача а юрта культура проблемаш шоашца вай юстача а вайна оамале а хинна дIаэттача нормашка. Цхьайолча моттигерча партийнни советски органаша оттаяьй моттигерча хьалех шерра пайда эцара лоархIам а беш юрташка культурно-бытовой гIишлош хьалъяра программа. юрта бахача наха культурно-бытовой гIулакх дара боарам чIоагIа лакх а бу.

Масала, Ростовски областе дIадахача шера хьал а лаь нах баха чухевшабаьб 261 эзар квадратни метр хулача цIеношка. 133 берий учреждени, 177 клуб, культура цIа, цIе уголок хьалъяьй. Цул совгIа, 600 гарга кхыйола культурно-бытовой объект болх бе йолаялийтай, 258 километр водопровод йиллай, дуккхача наькъашка асфальт йиллай. Балхий дикка доккха дола дакъа колхозий средствай чотах кхоачашдаьд.

КIезига хIама даьлац юртара культура лакхъяра Курски областа партийнни советски органаша. Ерригача районни, юрта, поселкови советашка отта а лаь. сессешка чIоагIдаьд юрташка шерра культурно-бытовой гIишлош хьалъяра декхараш. Цу балха тIехь йиса хIама да колхозий бригадашка «спутник» яха клубаш хьалъяр. Шу чакхдоаллаш 500 хьалъяь йоаккхаргья я уж областе. Иштта йолча клубай проекташ курски архитектораша оттаь

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа)

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

№ 192

18 август, 1966 шу. **г. Москва**

Новкъостий летчикаши штурманаши, инженераши техникаши, военнии гражданскии авиаце специалисташ, авиационни промышленноста болхлой, ДОСААФ-а спортсменаш-авиатораш, авиаце ветеранаш!

Новкъостий-салтийи матросаши, сержанташи старшинаши, эпсараши, инаралаши, адмиралаши!

Тахан советски халкъо цун Гераашцарча низашеи дезду СССР Фецарча Флота Ди. Советски наха из традиционни цIей дезду КПСС XXIII съезда исторически решенеш кхоачашъяра, Даьхен экономически оборонни низ дIахо а дегIабоалабара деррига халкъо къовсам лоаттабеча хьалашка.

Лакхара идейни тешам болча шоай патриотически декхар кIоаргга кхеталеш болча советски авиаторий турпалал геттара а чIоагIа гучалаьлар Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIом лаьттача халача шерашка.

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа, Коммунистически партеи Советски правительстваи халданза йоакхо яр бахьан долаш чIоагI а лу дегIа а йоагIа советски халкъа бер санна бочча йола, космонавтика хьахинна йола вай Гераашпарча авиаце личий состава цахаддаш лакхъю шийн тIема говзал, политически кийча хилар, цо фе лораду Сайлахь-боккхача Октябра карагIдаьннараш, коммунизм хьалъяр. СССР Фецарча Флота Денна керда толамаш аьха накъа баьхкаб граждански авиатораш, советски авиационни промышленноста къахьегамхой, ДОСААФ-а спортсменаш-авиатораш.

Летчикаши штурманаши, инженераши, техникаши, военнии граждански авиаце специалисташ, авиационни промышленноста болхлой, ДОСААФ-а спортсменаш-авиатораш шерра социалистически яхь а йоаржаь советски паччахьалкхен 50 шу дузача денна баха мабоагIара накъа баха кийчлуш ба.

Советски авиатораша цхьанне санна массане а къоабалъю Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхенийн политически консультативни комитета Европе машари кхерамален чIоагIъяра тIайийца декларации США-а Вьетнаме лелаеча агрессеца дувзаденна ях заявлении. Деррига советски халкъо санна уж эцIазал а кхайкаеш духьала ба паргIато едача вьетнамски халкъа-да оакхерий хьисапе тIом беча американски империализмана, хIаьта паргIатои кортмукъалеи бахьан нийса къовсам лоаттабеча шоай вежараштa новкъостал де шоаш кийча хилар дIа а хойт.

Моарилла а хоатт аз дерригача халкъа цIей — СССР Фецарча Флота Ди даькъала а дувц аз шун, хIаьта вай авиаце дегIайоалаечеи вай ханара авиационни техника караерваечеи оаш дIахо толамаш дахар а лов сона.

СССР Фецарча Флота Ди белгалдеш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан 18 августа, моттигерча ханах 21 сахьат даьлча вай Даьхен столице — Москве, союзни республикай столицашка, городашка-турпалашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, турпала-крепосте Бресте йоккхий топаца дкъозза салют лулда.

Даькъала хийла вай сийлахь-йоккха Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Даькъала хилда, сий дола советски Фецара Флот!

Сийле хийла Ленина хьакхеллача Советски Союза Коммунистически парте!

хльОчахнаажкм ю жбшря

СССР оборона министр Советски Союза маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

Ши совгIат

Грозненски локомотивни депо машиниста Боков Хизрий Сулеймана чIоагIа кхаъ хиннаб. Ерригсоюзни машиннаькъа цIей хьатIакхачалехьа масехк ди хьалха Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа кулгалхошеи, Наькъий профсоюза президиумои тепловоза дикагIвола машинист яха сийлен цIи елар цунна, машиннаькъий сийлен доска тIа а яьккхай цун цIи. ХIаьта масехк ди хьалха СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах «Знак Почета» яха орден хьожайир Сулеймана.

БархI шу совгIа ха я цо Грозненски локомотивни депо болх бу. Духхьашха локомотивашта ремонт еча слесаралла болх беш хилар из, цхьабакъда даим цунна дага латташ дар тепловозий машиниста балха вахар.

Цхьа шу доаллашехьа машиниста балха а вахар из. Грозненски локомотивни депо болхлоша чIоагIа лоархIаши сийлеши ва Сулейман. Беза мукъ кхухьача тепловозий машинисташта юкъе дикагIа лоархIачарех ва из. Режим нийса а лелаеш тепловоз дика лелабе хов цунна, цулухьа хIара рейсах дукха доагор кхолу цо. Укх шера цо кходаь доагор 10 тонн совгIа я, хIаьта планал совгIа халкъа боахама дIабихьа мухь 20 эзар тонн я.

Ше лакха опыт йола машинист хиларга хьежжа, шийн новкъосташта опыт дIалуш а хьинаре къахьег цо. Шийн говзал лакхъеш а дукха болх бу. Халданза технически занятешка ух нов. Боков, цхьоалагIча класса машиниста ла ваха дага ва из. КПСС ЦК-ча лакхерча партийни школе III-ча курсе заочно деша вагIа из.

ТIехника производственни толамаш дахарах коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Цун къахьегама книжка тIа дIаязадаь дукхаьа баркалаш, ахчан премеш хьожаяьй, массехказа Сийлен грамоташ еннай.

Дика производственник хиларал совгIа дика общественник а ва из, поездаш лелача кхерамэле хилийтара общественни инспектор, тIахьожама халкъа комиссе член ва, кхылола декхараш кхоачашлу.

Локомотивни депорча берригача болхлошта а боккха кхаъ хилар цун «Знак Почета» яха орден яларах. ДIахо йодача хана шийн сий а коллектива сий а лакха лоаттадар лови довца баькхар цунна.

Г. АНОХОВ.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Октябра дезача цIейна сийленца накъа бахара къахьегама вахте а айтта хьинаре къахьегаш ба Грозненски швейно-производственни объединене чуйоагIача цехий хIамаш тегараш. Хьалхара моттиг яккхара шерра социалистически яхь йоаржаяьй цехаша. Царна юкъе хьалха латтачарех я Бирюлькина Анна Михайловна керте латта № 3 йолча цеха коллектив. Июль бетта план 104 процент кхоачашъяьй цо, планал совгIа тийга хIамаш эзараш сомаш мах болаш я. Укх бетта кхы а дикагIа къахьег цеха хIамаш тегараша. Ах бетта план массехк ди хьалха кхоачашъяьй цар.

Ши-шегIа хьахинна дац уж къахьегама толамаш. Болх нийса вIаштIехьа а баьккха къахьегама овсарле лакхлугйола дуккха керладараш производствана юкъе кхихьад цар. Масала, хьалха дIаяхача хана тийгача хIамашта аьшк еттара болх кулгашца бора, хIанз прессашца кхоачашбу из болх. Из бахьан долаш цу участке къахьегама овсарле шоззa лакхъеннай, тегача хIамашка дIалоьдар дикка лохденнал. Цул совгIа хьалха дIаяхача хана хIара смено къаьст-къаьста бора болх, вешта аьлча цхьан смена хIамаш тегараша тега доладаь барзкъаш вокх смена белхлошка дIа па а луш, юстара а даьхе дIадохкар, хIаьта вокхар шоаш тегаш хинна хIамаш хьа а нийце шоай болх дIаболабора. Цу гIулакхо дукха балха ха йоайора. Цхьа-ши бутт хьалха цхьан смена тега хIамаш вокх смена дIахо тегаргйолаш метод балха юкъе йоалайир. Цо а дикка лакхъяйтар къахьегама овсарле.

Тегача хIамай дикал лакхагIа хилийтара а чIоагIа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Соахка тийгача барзкъашта юкъе каст-каста сакхат нийслора, яхаш дуви профсоюза цехови комитета председатела Торчинова Галина Адольфовнас. Укх шера цхьа моттиг нийсъеннаяц тийгача барзкъашта юкъе йоккха брак а хинна баракъа юха дайта.

Уж къахьегама толамаш доахача дика болх барца белгалбаьнна ба коммунистически къахьегама ударникаш нн. Ужахова Зоя, Мироненко Александра, Чингариева Умидат, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача сменах нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар.

Кагирхой балха хьаэцара, уж балхах кхетабара гIулакх а дика лел цу цехе. ХIанзалехьа балха хьаийца кагирхой бIаь саг ва. Царца болх беш ба йоккха опыт йола хIамаш тега мастераш. Цига хьаийцача дукхагIболча болхлоша хIанзалехьа караерзаяьй балха говзал. Укх шера юкъера школа чакхъяьккха дешархой кхы а хьаэца кийчлуш я цеха коллектив.

Цеха хIамаш тегараша итт бетта план кхоачашъе лерхI 25-ча октябре. Цок уж дог тийша ба.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«Грозпромстрой» треста чуйоагIача СМУ-8 комплексни бригада бригадир Флигель Александр Филиппович ца вовзаш нагахьа гIишлошъер вац цу гIишлон-монтажни управлене. Боккъонца вола организатор, воспитатель ва оал цох. Из да а да иштта. Ше керте латтача бригада болх дика вIаштIехьбаьккхяб цо. бригадацарча гIишлошъерашца дукха кхетама болх бу. Цуга хьежжа совдувл цо кулгалдеча коллектива доаха къахьегама толамаш. СМУ-8 бригадашта юкъе даим хьалха латташ хьайоагIа из. Юкъера лаьрхIача сменах нормаш 140—160 процент кхоачашъю балхий дикал лакха а йолаш. БархI бетта план кхоачаш а яь хIанз сентябрь бетта чотах болх беш я бригада.

Иштта сийлен къахьегама никъ бахьаш хьавоагIача Александр Филипповича вай мехка эггара дезагIа дола пачхьалкхен совгIат — Ленина орден елар дукха ха йоацаш. Цо дог гIоздаьккха кхы а дикагIа къахьегаш я из керте латта бригада. ДIахо йодача хана кхы а сай къахьегама толамаш совдоахаш болх бергба ав, йоах нов. Флигела. Цун дош чIоагIа да, цо из кхоачаш а дергда.

СУРТА ТIА: СМУ-8 коммунистически къахьегама сийлен цIи леладча штукатурий бригада бригадир А. Ф. Флигель.

И. Плиева сурт.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Республика коммунальни боахама коллективашта юкъе дикагIчарех цаI я МалгIабикера ремонтно-гIишлой участок. ХIанз 30-нел совгIа йолча объекта тIа болх беш ба участка гIишлошъераш. Дика дакъа лаьцар цар кердача дешара шера школаш кийчъеш а хIанза больницаш, мединкташ, кхыйола медицински учреждленеш хьалъеш а. ТIехдика чакхъяьккхай цар Вознесеновкера, Кердача Редантера, Йоккхача Ачалкхерча школашта еш йола ремонт. Цхьайолча юрташка гIишлошъераша хьалъяьй керда аптекаш.

Барттайна, цхьа дезал санна къахьегаш ба участка гIишлошъераш. Укхаза дукха ба цIи хеза болхлой, хьалха латта бригадаш. Производственни заданеш халданза кхоачаш а тIехкхоачаш а ярца белгалъяьннай городской Совета депутат Ялхароева Майса керте латтача малярий-штукатурий бригада коллектив. Майса участке балха йоагIача хана цхьаккха говзал йолаш яцар. Штукатура специальность Iомаеча цунна новкъостал дир прораба Тангиев Башира, мастера Алероев Османа. Цул тIехьагIа цо ше Iомаю маляра говзал. ХIанз цхьатарра дика бу цо маляра а штукатура а болх.

Дика хьокхамаш доах Закаева Буги, Бузуртанова Тамарас кулгалдеча малярий бригадаша а. Иштта хьинаре къахьегаш я участка ерригa бригадаш. Дикал лакха йолаш хул плотникаш Борзов Махьмада, Даурбеков Султана, Хугов ИсмаIала, Боков Башира баь болх, хIаьта Нальгиев Асхьаба бригадерча наха йилла асфальт дувцилга доаццаш дика хул. Участок ювцаш хилча говза рационализатор Цечоев Кьамбулат хьоахаванза Iе йиш яц. Цо юкъейоаляьча кхаь рационализаторски предложене бархI эзар сом пайда баьб.

В. ТАГУРОВ.

БЕРРИГА НИЗ — ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА

ГIИШЛОШЪЕРИЙ ДЕННА ХЕТАЯЬЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОБРАНЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАША ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий! КПСС XXIII съезда решенеша дегаш ураоттадаьча вай мехкарча гIишлошъераша коммунизм хьалъеча тIа-тIа керда котамаш йоах. Цу сийлахь-боккхача къахьегаме толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах гIишлошъерий йоккхача группана Советски Союза орденаши медалаши еннай, цу даькъе Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта а луш.

Шоай къахьегамах иштта лакха мах барах Коммунистически партенеи Советски правительстванеи дег тIара баркал оал цар, хIаьта социалистически яхье керда толамаш даха кийча а ба республика гIишлошъераш.

Пятилетка хьалхарча шера доккхий декхараш кхоачашде дезаш да вай. 183 миллион сом капитальни вложенеех пайда эца беза, болх бе йолаялийта эза йоккхий промышленни объекташ, цу даькъе нефтемаслозаводера каталитически риформинга установка, химкомбинатера тохкама-промышленни установка, Ленина улицах йола путепровод, Заводской района производственни канализаце хьалхара агIа, Гудермесски консервни завод а йолаш. Юрта эксплуатаце дIачудала деза ши эзар гектар совгIа хий дехка лаьтта, хьайбашта лаьрхIа йола дукха помещенеш, хьалъе еза ремотни заводаш, мастерскеш, ялат лоаттаду моттигаш. Республике хьалде деза 107 эзар квадратни метр йола нах чубаха цIенош, Гудермесера больница, Наьсар-Корт, Алерой яхача юрташкара, Мичурина, Катаяме цIерахча поселкашкара, МалгIабикера школаш, кхыйола а объекташ.

Оаха, гIишлошъерий Денна хетаьча республикански собране дакъа лоацараша, кхайкарал ду Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъечеи монтажнии организацей, гIишлой материалийи, гIишлой индустреи, транспортни гIишлошъечеи предприятей болхлошка, инженерашка, техникашка, гIулакхерча нахага партеи правительстваи вайна хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара деррига низаш тIадерзадара, ерригача торонех пайда эцара уж тIа а хьехаш.

Вай керттера декхараш — производственни планаш кхоачашъяр, оттаьча хана объекташ эксплуатаце дIателар, къахьегама овсарле лакхъяр, гIишлой-монтажни балхий дикал лакхъяр, царга дIадодар лехдар.

Къахьегам Iилман парда тIа вIаштIехьбаьккхар, аккордно-премиальни система юкъейоалаяр, механизмехи транспортахи махулла дукхагIа пайда эцар, халача процессашта механизацеи автоматизацеи яр, индустриальни методах болх бе далар, моттигерча бедалах пайда эцар, гIишлошъю материалаш ихом а беш дIаахийтар, ве деал дарцеи хIамай хьурмат ца дарцеи къовсам лоаттабар, прорабствашнеи бригадашкеи дIахо а хозрасчет юкъеяхьар — из ба гIишлошъечара кхоачамбоацараш дIададахарга бода никъ.

ГIишлошъеча материалий предприятей, гIишлой индустре, снабженчески организацей, транспорта болхлой! Шун декхар — гIишлой управленей болх ритмично, лерттIа вIаштIехьбаккхар!

Новкъостий гIишлошъераш! Воай цIейна накъа деагIаш даьха толамаш дIачIоагI а даь, шерра яхь йоаржаергья вай Сийлахь-боккхача Октябра 49 шу дузача денна сийна, ханал хьалха болх бе йолайолийтаргья вай промышленни, граждански, юрта боахама объекташ, нах чубаха цIенош, школаш, берий бешамаши яслеши, толамца кхоачашдергда вай пятилетна хьалхарча шера декхараш. ГIишлошъеча керда доккхий толамаш доаха шу хулийтаргда вай 1966-ча шерах!

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КОМИССЕШКА

Укх шера 13 августе хилар РСФСР-а Лакхехьарча Совета халданза йолча пхе комиссе заседани.

Бюджетни комиссе дийцар 1965 шерара РСФСР-а Пачхьалкхен бюджет кхоачашъярахи 1966 шерара РСФСР-а Пачхьалкхен бюджет кхоачашъеш хиларахи дола дош. Комиссе ладийгIар цу дешах РСФСР-а финансай министра И. И. Фадеева яьча докладага.

Комиссе белгалдаьккхар 1965 шерара РСФСР-а Пачхьалкхен бюджет доходаш 101,4 процентах расходаш 101 процентах йолаш кхоачашъяь хилар.

1966 шера хьалхарча ах шера бюджет а иштта кхоачашъяьй: доходаш — 100,5 процентах расходаш 100,8 процентах.

Цунца цхьана бюджетни комиссе белгалдоаккх 1965 шера бюджет кхоачашъяр чIоагIа хала чакхдалар. Пайдана тIера йоагIача отчисленеех бюджете дIачулуча платежай план кхоачашъяйзар РСФСР-а юрта боахама Министерствана РСФСР-а автомобильни транспортеи, шоссейни наькъийи Министерствана, РСФСР-а Главнефтеснабана карайолча промышленни предприятешa а кхычар а. 1965 шера дуккхача гIишлошъяра-монтажни организацеша кхоачамбоацаш йола балха экономически показателаш йолаш болх бара РСФСР-а гIишлошъеча Министерства теркам тIабахийтар Бюджетни комиссе.

1966 шера хьалхарча ах шера оборота тIара йоагIача налога план кхоачашйир Черсий-Балкхарой, Коми, Татарски, Удмуртски АССР-ашка, Алтайски Хабаровски краяшка, Астрахански, Брянски, Мурмански, Новосибирски областашка. Зрелищаш тIара йоагIача налога план кхоачашъяйзар Карельски АССР, Архангельски, Вологодски, кхыча областаша.

Бюджетни комиссе теркам тIабахийтар РСФСР-а цхьайолча министерствайи ведомствайи кулгалхой, АССР-ий Министрий Советий край(обл.) исполкомий цхьаболча председателий царна карайолча дуккхача предприятейи организацейи финансово-боахачa балха тIехь цIенхаштта дола кхоачамбоацараш хилара, 1966 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяра итогашка хьажар могадир, укх шера шоллагIча ах шера кхоачашъе аьлар производствахи капитальни гIишлош хьалъярахи йоагIа кхоачаш ца еш йиса заданеш.

* * *

РСФСР-а Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси хьожаргйолаш РСФСР-а Министрий Совето юкъедоалалаь хиннача «Юрта бахача наха культурно-бытовой гIулакх дара предприятейи учреждленейи хьалахи уж хьалъелга дIахо шердара де дезача гIулакхехи» долча дешага хьежар РСФСР-а Лакхехьарча Совета гIишлош хьалъяра комисси, комиссе председатела депутата Е. Г. Самодаевна цу дешах лаьца сессе доклад елга тIа а диллар.

* * *

РСФСР-а Лакхехьарча Совета юрта боахама комиссе заседане хьежар РСФСР-а юрта боахама кертерча фондий экономически эффективность лакхъяра наькъех долча дешага. Комиссе членаша ладийгIар РСФСР-а Госплана, юрта боахама, мелиорацеи хии боахамеи, ялата продуктийи комбикормийи промышленноста министерствай, Россельхозтехника докладашка. Комиссе белгалдаьккхар колхозийи совхозийи кертерча фондий стоимость укх тIехьарча 5 шера 1,5-зза лакхъялар. Бакъда валовой продукци йоаккхилга капитальни вложеней темпел тIехьалус колхозийи совхозийи боахаме лаьтта дIадийнар дикагIа хьахулга лакхдарга дIайохийта вложенеш кхоачамбоацаш хиларахи тракторех, юртбоахама техниках бизза пайда ца эцарахи.

РСФСР-а цхьайолча министерстваштеи ведомстваштеи луш йола йоагIа рекомендацеш тIайийцар комиссе.

* * *

РСФСР-а Лакхехьарча Совета коммунальни боахамеи вахара хьалаш тоаларен комиссе ладийгIар РСФСР-е 1966 шера водопроводни-канализационни сооруженеш хьалъяреи царна эксплуатаци ярей план мишта кхоачашъю дувцаш РСФСР-а коммунальни боахама Министерствай РСФСР-а гIишлошъеча Министерствай яьча докладашка. Комиссе белгалдаьккхар цхьайолча АССР-ашка, краяшка, областашка къоасталь хинна капитальни вложенеш караерзаяра а объекташ эксплуатаце дIаялара а хьакъе коммунальни водопроводаши канализацеши яхкара план кхоачаш ца яр.

Во караерзаю водопроводех йола капиталовложенеш Псковски, Ярославски, Челябински областашка, Карельски Бурятски АССР-ашка, хIаьта канализацех Костромски, Орловски, Горьковски, Белгородски, Пермски областашка, Красноярски крае, Калмыцки АССР-е. Водопроводашка гIолла пайда эцара хий дIахецара 1966 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц Рязански областе, Нохч-ГIалгIай АССР-е, канализаце гIолла хий дIалахийтара план кхоачашъяьяц Кемеровски Сахалински областашка, Бурятски Черсий-Балкхаройи АССР-ашка. I кварталe хий зехьа Iоалахийтар планови показателел тIехьдаьлар РСФСР-е.

Комиссе боагIаш бола сопам тIайийцар.

* * *

РСФСР-а Лакхехьарча Совета унахцIено лораяреи социальни Iалашвареи комиссе ладийгIар унахцIено лораяреи социальни Iалашвареи дешай хьакъе 1965 — 1966 шерашка тIайийца сопамаш мишта кхоачашлу дувцаш РСФСР-а Госплана, РСФСР-а унахцIено лораяреи социальни Iалашвареи министерстваша яьча докладашка.

* * *

Ерригача комиссеша чIоагIийр 1966 шера II-ча ах шера шоай балха планаш.

РОССЕ ЮРТИЙ КХОАНЕ

(Йистедоалар. Доьалур 1-ча агIо тIа)

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧАСОВЕТА VII СЕССИ

я. «Спутникаш» хьалъяр комсомольски ударни гIишлош хьалъяр да аьнна дIайхайкадаьд.

Хьалхаца йоагIаш я шоай средстваех индивидуальни цIенош хьал а дешц уж колхозашка доккаш йолча колхозийн, кхыча областийн, крайин практика а.

Цхьабакъда, Российски Федераце, аьлар нов. Пысина, хIанз а кIезига яц культурно - бытовой гIишлош хьалъяра йоагIаш йола терко ца еш йола областаш, краяш, автономни республикаш. ХIанз а болаш ба уж дешаш тIехьатетташ бола хIама кIоарга ца довза кулгалхой.

Масала, хьаэцаргья вай Саратовски областъ. Областе йолаш я гIишлош хьалъю ниа бола организацеш, хIаьта совхозашка культурно-бытовой гIишлош хьалъяра планаш цIаккха а кхоачашьяц.

ЙоагIаш йола терко яц юрта культурно-бытовой гIишлош хьалъяра Ярославски областе, кхы цхьайолча областашка, краяшка, автономни республикашка. ДIадахача пхе шера РСФСР-е нах чубаха цIенош хьаллеча кара ца ерзаеш йитай 153 миллион сома капитальни вложенеш, 4,5 миллион квадратни метр нах чубаха цIенош эксплуатаце дIа а деннадац. ХIаьта хIанз хьалхарча ах шера деррига а найда ца эцаш дитар 35 миллион сом да.

ДIахо ла йиш йолаш дац юрта культурно-бытовой гIишлош хьалъелга тIехьадусаш хилар. Кердача пятилетка шерашка колхозашка кхозза дукхагIа халле лерхI нах чубаха цIенош. ЧIоагIа дукхагIа хьаллергда нах чубаха цIенош совхозашка а.

ХIанзарча хьалашка, аьлар дIахо нов. Пысина, дикка дакхбе беза юрта коммунальни боахам дегIабоалабара бола терком — кхы а дукхагIа водопроводаш, общественни банеш, прачечнеш йоххилга Iалашде беза, сихде деза квартирашта газификаци елга, дIадоладе деза юрта нах бахача моттигашка теплофикаци елга.

ЧIоагIа шерде деза колхозаштей совхозаштей электрификаци яра балхаш. ХIана царга паччахьалкхей энергоисточникашкара кхоач 60 процент совгIа йола электроэнерги. Пятилетка шерашка РСФСР-а колхозашей совхозашей 1965 шера дIайохийташ кийначул кхозза дукхагIа дIайохийтаргья из, 80 — 90 процентага кхаччалца йола энерги паччахьалкхей источникашкара кхоачаргья.

ДIахо а керттера дола декхар да колхозийн совхозий болхлойн культурни боарам хаддалза лакхбар. Юрта толампа чакхйоаккх ерригъ юкъара бархI шера образовани. Укх пхе шера керттерча дакъе чакхдаккха деза деррига юкъарча юкъерча образованега довлар. ХIанз 20 эзар йолча юртарча школашка деша дагIа 11 миллион совгIа дола бер. Ах миллион совгIа бола колхозхойи совхозий болхлойн юртарча сайрийнарчей заочни школашка деша багIа.

Цхьабакъда, халкъа просвещене доккхача а беркатерча а гIулакха тIехь Iи долаш оагIонаш а-м я. Юрта школаш хьалъярга дикка ассигнованеш ешшехь цу гIулакхашка йохийта средстваш массанахьа а яхийтац дIа. Из аггара хьалхарча аргIана доагIа Калмыцки АССР-а, Амурски, Архангельски, Костромски областашта.

Укх пхе шера доккхий гIулакхаш де лерхI дIахо а халкъа образовани дегIайоалаяра, школаш хьалъярга дукхагIа ассигнованеш дIаяхийтара, цар дешара — материальни база дикка лаккъе лерхI. Дукхха латт де дезаш деша даха ха йоацача берий учреждeней сеть дегIайоалаяра даькъе а. Укх тIеххьарча пхе шера колхозийн совхозийн бешамашкарей яслешкарей берий контингент 360 эзар дукхагIа а хилар, 1966 шу тIакхоачаш 800 эзар сагага кхоачаш лакх а елар.

Цхьабакъда, из вIалла а кхоачамболаш дац. Школе даха ха йоацача берий учреждeнешка долча дерригача а берех 19 процент мара кхачац юртарча моттигашка. Школе деша даха ха йоацача берий учреждeнеш дегIаахара гIулакх во латт Марийски Чувашски АССР-ий, Брянски областа совхозашка. Колхозий берий бешамаш яц Удмуртски АССР-е, Кемеровски Пензенски областашка.

Школе деша даха ха йоацача берий учреждeнеш ерригача колхозашкей совхозашкей хургйолаш дола хьал оттале деза, аьлар нов. Пысина. Уж хьалъе декхарийла ба хIара боахам.

Унахцlено лораяр дегIаахар дувцаш докладчико белгалдаьккхар семилеткаx юрта 60 эзар больничниi менги дукхагIа хинна хилар, е кхоалагIа дакъа. Юрта бахача наха медицински новкъостал делга тоадара а из вIаштIехьдаккхара культура лакхъяра а хIанз а дукха хIама да де дезаш.

Юрта дегIайсалаянза ягъяц физически культурей спорти. Бакъахьа хургдар, аьнна белгалдаьккхар оратора, укх гарггарча шерашка хIара юртарча районни центре стадион, колхозийн совхозийн центральни усадьбашка - спортивни площадкай комплекс, хIаьта ерригача нах бахача пункташка вIалла чоалхане йоаца спортивни сооруженеш хьалйича.

Доклада тIа боккха терком тIабахийтаб культурно - просветительни учреждeнеш хьалъяра проблемашта. ХIана РСФСР-а юртарча моттигашка да 110 эзар совгIа культура цIенош, клубаш, библиотекаш, музееш, халкъа театраш, болх беш я 140 эзар гаргга тайп-тайпара йола самодеятельни коллектив. Цхьабакъда массанахьа латтац гIулакх дика. РСФСР дукхача районни центрашка хIанзалца культура районни цIенош дац, 40 процент гаргга йолча совхозий кхыметтел центральни усадьбашка а клубаш яц.

Кердача пятилеткаx, белгалдаьккхар докладчика, вай декхарийла да массанахьа а юрта шерра культурно просветительни учреждeнеш хьалъе йолае. 7 эзар совгIа клуби культура ЦIаи, 4 эзар совгIа керда библиотека хьалъе лерхI. хIаьта йоккхийча районни централика — берий музыкальни школаш, культурай салаIарей паркаш.

ДIахо а дегIайоагIаргья киносеть. ХIанз РСФСР-а юрташка болх беш я 79 эзар киноустановка, цар сеансашка хIара денна кхо миллион гаргга саг вода. Хьайийлай дукха юртара школьни киноустановкаши пионерски кинотеатраши. Духхьала укх тIеххьарча пхе шера кино уха бераш цкъаи ахаззен дукхагIа хилар. Киносеть шеръярца укх гаргарча шерашка боккха терком тIабохийтаргба из технически дикагIа Iалашъяра.

Докладчика дика довшкаш дийцар юрташка быта служба вIаштIехьъяккхара гIулакх. Укх тIеххьарча пхе шера юртарча моттигашка хьалъяьй 12 эзар гаргга комбинат, мастерски, ателье, кхыйола бытовой предприяти. Юрта бахача нахя дIа-юха ухаш гIулакх дара форма яьржай. Цхьабакъда цу дерригнеша а Iалашдац бахача наьха хьашташ кхоачашделга, хано дIадехараш та жоц лац цар. Юрташка бытовой гIулакх делга къаьстта во латт Орловски, Иркутски, Псковски, кхы цхьайолча областашка, краяшка, автономни республикашка.

Бытовой предприятеш дуккха эшача, аьлар нов. Пысина, уж хьалъяр во латт. Масала, 1965 шера эксплуатаце дIаяла езаш хиннарех болх бе йолаялийтар 152 мара яц. Бытовой гIулакх дара предприятеш вIаштIехьъяхара ледара юкъе кхувл колхозий средстваши торонаши. Дукхача районни централика юрташка нах бахача моттигашка, яц барзкъапи кога гIирси тега а тоабе а йиш хургйола, ремонта чоалхане техника, электробытови прибораш дIаяла мегаргйола мастерскеш.

Укх пхе шера юрта бахача наха леш дола бытовой гIулакх кхозза дукхагIа лакхдара деза 1600-нел кIезигагIа йоацаш хьалъе еза бытовой гIулакх дара комбинаташ районни централика, колхозашкей совхозашкей цар филиалаш. ДукхагIа хургья дIа-юха кхувлаш йола мастерскеш.

Къоастаяра шоаш тIехьа тетта йиш йоаца кхыйола проблемаш а я юрта. Из аггара хьалха доагIа торговлей общественни кхачани предприятеш хьалъярах, наькъаш дахкарах, бувзама средстваех.

Нов. Пысина ишта дийцар юрта материально-технически база хьалъярах а. ХIанз колхозашка деча гIишлош хьалъяра - монтажни балхех аханел совгIа дараши совхозашка дерех 73 процент совгIеи подрядни способах хьалду. Шерра яьржай РСФСР-а гIишлош хьалъеча Министерства дIа-юха кхувла механизировании колоннаш, уж технически дикагIа кийчъяьй. Цхьабакъда юрта культурно - бытовой объекташ хьалъяр деррига а латтац дика. Юрта культурно - бытовой гIишлош хьалъяра темпаш сихъергйола хиланза даргдоаца гIулакхаш тIаэца декхарийла я РСФСР-а гIишлош хьалъюи юрта боахамеи Министерстваш. ХIанз йолаш йолча 450 механизировании колоннана кхы тIа пхе шера 600-нел кIезигагIа йоаца колонна вIаштIехьъяккха а гIишлош еча техникаца уж Iалашъе а лерхI.

Айхха дIадоладе деза юртбоахама районашка планировка яра схемаш уттаелга. Моттигера советски органаш декхарийла я из белх укх гаргарча шин-кхаъ шера чакхбаккха. Проекташ уттаеча хана дикагIа хургда зональни климатически хьалаш, моттигера гIишлош еш йола материалаш теркал йича.

Укх тIеххьарча ханналца моттигера материалаш — кирпичкаш, тIо, хьу юкъера а йоахаш, из дар экономически пайдане доацача моттиге аьшкабетонаца хувцаш йола харцахьара практика яр. Колхозашей совхозашей юха а хьае йолае еза гIишлошъю моттигера материалаш.

Доклад чакхйоалаш нов. Пысина лоацца дийцар республике хьувкъам чуэцилга мишта латт. Цо белгалдаьккхар 20 областо, края, автономни республико ялат кийчдара план хIанзле а кхоачашъярей планал совгIа дIахо а ялат дохкаш хилари.

ГаргагIерташ да СССР халкъий сийлахь - доккха деза цIей — Октябрьски революце 50 шу дизари В. И. Ленин ваь 100 шу дизари. Уж Iалаьмате дика деноi вай халкъо деллергда кердача производственни коталонашцей карагIдаьннарашцей, РСФСР-а къахьегамхоша, берригача советски наха санна, шоай берригаиз тIабохийт вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе доагIаш дола дакъа лацара.

* * *

Доклад йистеьнначул тIехьагIа пренеш йоласлар. Шоаш къамаьлаш деш депутаташа дийцар юрта бахача наха культурно-бытовой гIулакх дара дика опыт, хьаьда дола кхоачамбоацараш белгалдьахар, гIулакхацара предложенеш йоалайир.

Пренеех къамаьлаш дир депутаташа РСФСР-а гIишлош хьалъяра комиссе председатела, Моссовета исполкома председатела заместитела **Е. Т. Самодаева**, КПСС Ростовски обкома секретара **В. Ф. Мазоваs**, Калужски облисполкома председатела **А. И. Демидоваs**, КПСС Марийски обкома секретара **П. А. Алмакаева**, Курски облисполкома председатела **И. И. Дудиниа**, Амурски облисполкома председатела **П. П. Лавуноаs**, Тюменски областа Ялуторовски района «Победа» яхача колхоза председатела **И. И. Бурановa**, РСФСР-а гIишлош хьалъяра Министерства Малхбузен - СибарегIан экономически районерча гIишлош хьалъяра Керттерча управлене начальника **П. И. Масленникова**, Мордовски АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела **Е. Д. Ясиннас**, Горно - Алтайски автономни областа облисполкома председатела **Ч. К. Кыдрашева**, Башкирски АССР-а Министрий Совета председатела заместитела **Н. Х. Уразбахтина**, Ленинградски облисполкома председатела заместитела **В. Г. Соминича**, Курганси областа Целинни района Целинни яхача юрта юкъерча школа дешара даькъа заведующе **Р. Л. Малетиннас**, Ставропольски края Новоалександровски района юрта боахама производственни управлене начальника **И. П. Лещенкос**, КПСС Липецки обкома секретара **М. С. Черкасова**.

17 августа шиъ болх дIахо беш я сесси.

ТОАДЕ КОМСОМОЛА ПАРТИЙНИ КУЛГАЛ ДАР

Укх тIеххьарча хана городской партийни организаци цкъа хьежа ца Iеш хьийжай комсомольски организацеша болх мишта бу, комсомола партийни кулгал мишта ду, кагирхошцара болх фу хьала ба.

Из дош парте райкомий пленумашка дувцаш хиннад. Пленумашта кийчо еча юкъагIа райкомий актива новкъосталца вIаштIехьдийннад дуккхача предприятешкарча, гIишлонашкарча, учреждeнешкарча комсомолей кагирхойн вахар мишта ховлга, цар балха юкъера кхоачамбоацараш гучадоахилга, партийни организацеша комсомолацара болх мишта бу ховлга. Пленумашта кийчо ярон кагирхошцарча балха дешаш шерра дувцарон йиш хилийтар комсомольски организацей болх дикагIа тоабаран цар кагирхошта ю влияни чIоагIъярай тIадерзадаь дола дукха а кхоачашде могаду гIулакхаш къестаде.

Комсомола партийни кулгаллара дешаш парте горкома бюро дувца а уттадаьд. Горкома бюрос ладийгIад «Старогрознефть» НПУ буруе деттара конторан йоисервни заводий объединеней партбюро секретарий ни. Пемветаеви Гребенниковайн отчеташка.

ДIабахача бетта къахьегамхой депутатий городской Совета сессе дийцар кхувш боагIарашцара болх чIоагIбарах дола дош.

Цу дерригне а дикка боккхача боараме новкъостал дир партийни организацей теркам комсомола тIаберзабе, дукхача комсомольски организацей болх деналегIа а хилар, уж шоаш къовсам леаттабе могаш йола организацеш йолга дIахьувкха а яьлар.

ХIана городской комсомольски организацена юкъе 30 эзар совгIа кагий нахи мехкарийи ба. КIезига дац цар даь сийлахьара гIулакхаш. Кагирхоша къахьегаш йоаца, цар къахьегама хьокхамаш ца тела участок лаха хала да тахан городе. Комсомольцашна хьинаре дакъа лувц къахьегама овсарле айара, продукце дикал лакхъяра а цунга дIадодар лоддара а, средстваши материалаши кхояра декхараш кхоачашдара юкъе. Къоначa мехкдаьттахоша пятилетка хьалхарча шера аххха 6 бетта ца йойташ кхояьй мехкдаьттан мехкдаьта продуктайн 3 эзар тонн. Цхьан шерей ах шерей 7,5 эзар тонн хинна ца Iеш тиша аьшк гулдаьд. 2,5 эзар къоначa производственникаша дакъа лаьцад дикагIча рационализаторий конкурса юкъе. Городе хьалъю дукха а керда гIишлонаш комсомольски ударни хилар дIакхайкадаьд. ВIаштта хIанз шолагIча шера карагандински машиниикъ буллача болх беш я мехкдаьтта института студентий йоккха группа. Шоай лоIамагIа ухарех духхьашхара ктташ кагирхой общественни наборагIа Архангельски областе бахаб. Деша багIача кагирхоех 2 эзарнел тIех саг вахав республика совхозашкарча къахьегама лагерашка. Балха боллашехь а вузашка, техникумашка, сайранарча школашка деша вагIа 14 эзар зIамига саги йоIи.

Ишта я йиза хилара гаьна йола мехкдаьтта Грознерча кагирхой сийлахьарча гIулакхий перечень. Цунах хьагуш да кагирхошта дагадоахкаш а уж тIаккхувш а дола гIулакхаш. Цу гIулакхаша къоастам бу цар вахара а балха а куца.

Укхаза йоалаяьраш юкъаерзаяь даннеш я. Цхьабакъда, уж-м дукхача организацей гIулакхех хьахулаш ма йий. ХIаьта, масса за а яхар мо, дукхагIа толамаш доаха комсомольски организацеш я партийни организацей, шоай боккхагIча новкъостий сагIонгахьара шоашка дукхагIа новкъостал кхоачашъяраш. Масалана хьожаргда вай «Электроприбор» яхача заводага. Завода партийни организаце хадданза массе а хана теркалбу комсомольски организаце болх, из чулоацам боккхагIа болаши теркамегIеи хилийта гIерташ я парторганизаци. Партбюрос мога а ваь хержа ва ВЛКСМ комитета секретарь къона коммунист нов. Немцов. Цун вIаштIехьдаьннад шерра актив хьаелга, цу актива новкъосталца хIанз боккха болх чакхбоах заводской кагирхошта юкъе.

Цу комсомольски организаце мугIарашка ва 165 зIамига саги йоIи. ВIашагIъеллай 6 цеховой комсомольски организаци. Гаьнна дукхагIа бола комсомольцаш коммунистически къахьегам бахьанерча къовсама юкъе дакъа лоацаш ба. Комсомольски Сийлен доска тIа я дикагIчар цIераш. Уж ба Гуськов Анатолий — электромонтер, Храмченко Лида — сборщица, Любимцева Галя — прессовщица, кхыбараш.

ЛоархIамера болх чакхбоах «Комсомольски прожекторо». Цун бIарг хоачаш да производства санитарни хьал а культура а, оборудованена эксплуатаци яр, электроэнерги кхояр, кхы гIулакхаш.

Завода комсомольски организаце дукха къахьег кагирхой кхетамца кхебара. Заводе вIашагIъеллай кхувш боагIарий группа, цунна кулгаллеш ва ВЛКСМ член нов. Словаков. Шоашта теркам тIаозаш хул укхаза комсомольски собранеш. Из хьахойт собранешка дувцача дешаша а. «Болхло — из курал я», «ХIара комсомольца декхар да кагирхошта хьокхаме хилар», царех тарра дола кхы дешаш хул собранешка дувцаш.

Завода кулгалхоша, партийни а профсоюзни а организацей кулгалхоша даим йоакхо ю кагирхошцарча балха, квалификацеш лакхъяра, дешара заведенешка дешара мел аьа хьалаш хулийт царна. Укх хьатIадоагIача дешара шера дIахо а вузашкеи техникумашкеи а болхлой кагирхой школе а деша вагIаргва 86 зIамига саги йоIи.

Партийни бюро оагIонгахьара хIара денна новкъостал латт «Гипрогрознефть» яхача института комсомольски организацена. Партийни бюрос укхаза керттера ниа тIаухийт комсомольцаши кагирхойи производственни балха а санна, культурно-кхетама балха а хьинари инициативеи йолаш хилар дегIаккувлара. Институтера берригa комсомольцаш дика производственникаш ба. Царна юкъе нийслуц бац къахьегама дисциплина телхараш. Комсомола комитете болх беш я къоначa специалистий совет. Цо кагирхошта тIо лоаттаду квалификаци лакхъяра, технически знаней кхетам шербара. Совето отта а яь, института кагирхошта юкъе дIайоаржаяьй анкета. Цу тIарча хаттарашта жоаш телача къоначa специалисташа дукха а маькера предложенеш юкъехухь проектно - сметни документаци кийчъяра методаш толашагIа хулийташ тоаяра хьакъехьа.

Институте дика вIаштIехьбаьккхаб оборонно-спортивни болх. Комсомольцаши кагирхойи цхьаца-шийша спортивни секцешка дакъа лувцаш ба. Института комсомоло чакхйоах мехка вахара юкъерча сийлахьа белгаларча даташта а лоархIамерча событешта а хетаеш йола туристски походаш. Кагирхошта дукха езаш я шоай салаIара сайренаш, безам тIа а бодаш шоай дезалашца цига ух къона специалисташ.

Цу дерригача чакхдоахача гIулакхаша института общественни организацешта гIо лоаттаду кагирхой коммунистически принципийн моралей уйланца, къахьегам творчески лелабара уйланца кхебе.

Дукха а кхыдола дика масалаш а дар доаладе йиш йолаш. Цхьабакъда, уж тоъа мег ер вывод яра: комсомола низ партийни кулгалдарах боалл. Комсомольски вахар кIеж йоахаш хила йиш яц из теркалдеш йоацча моттиге, кхоачаш кхетамах кхеза йолча боахама е партийни болхлочо, «тха предприяте боахамхоша е партийни организаце мара бац дика болх, предприяти лелаераш уж мара бац, хIаьта комсомоло деш цхьаккха хIама а дац», ала, йиш йолча моттиге. Ай, комсомоло е кхыча общественни организацеша деш цхьаккха хIама доацача моттиге-м партийни балха лакха боарам аьле цIи йоавкхаш дола гIулакх хила йиш а мичай. Ханза мо администрацегеи партийни организацегеи комсомольски организаце болх дикагIа тоабара влияни юеннаеце — из цар шоаш болх во бaь хилар ма дий.

Халахете а вайцига хIанз а болаш ба комсомольски организацешта юстарара кулгалду, юкъара хьехараши могалераши дувцарах кхоачам а хиле Iа, комсомола балха юкъера доккхий кхоачамбоацараш теркал ца ду боахама кулгалхой а партийни организацеш а.

Комсомольски организацена цу тайпара кулгалдара масалана хьоахае йиш я «Грозхимнефтезаводы» яхача объединене ОРС-а партийни организаци. Цигарча кулгалхоша цхьа наггахьа духь эттача мара теркалбац комсомольски организаце болх, кагирхошца беседаш яц, царна эшарий а цар дIадехарий а терко яц. Из бахьан долаш хьахиннад укхазара доакъазала хьал а. Комсомола комитето болх кхоачам боацаш, во бу. Цхьан шера чухьа кхоъ секретарь хувцавеннав укхаза. ХIанз укх сахьате комитета 7 членах шиъ мара висавац, хIаьта уж а болх беш бац. Дукха комсомольцаш ба 3—7 бетта членски взносаш теланза. Соахкарча дешара шера дукхагIа бола комсомольцаш цхьаннахьа а деша баьгIабац. Кагирхошта лекцеш ешац, салаIара сайренаш чакхъяхац. Пудухьа да торговле къоначa болхлошта юкъе производственни дисциплина телхаяь моттигаш нийсенна хилар. Алхха укх шера а торговле къоначa болхлоех 26 сага административни бехктоккхам баьб советски торговле бокъонаш телхаярах.

Города комсомольски организаце болх техка а техка, зийча теркал данза далац комсомола горкомо, райкомаша дуккхача комсомольски организацеша болхлой кагирхошта шоаш ю влияни мелъялийта хилар. Из бахьан долаш хьахинна хIама да городской комсомольски организацена юкъера болхлой прослойка дикка лохъялар. Нагахьа санна 1964 шера цунах 34 процент хулаш хиннадале, тIаккха соахка 30 процентага кхоачаш лохъеннаяр из. Укхазара бахьан чоалхане дац. Из да болхлошта юкъера комсомоле хьайиберааш дIабувларел гаьнна кIеангагIа хилар. Цу бакъдараша фегIа хиланза йита йиш яц комсомола горком, райкомаш. Цар оафцагIъяханза йита йиш яц партийни организацеш а. Предприятей, гIишлоний комсомольски организацеш организационни хьакъехьа чIоагIъяра, болхлой кагирхошта цар ю влияни чIоагIъяра дешаш комсомола партийни кулгалдара теркон юкъмоттиге латта деза.

Бакъдар аьлча, комсомола кулгалдара хьакъехьарча партийни организацей балха юкъе кхы а дукха лоархIамера проблемаш я. Из деррига а цхьан статья тIа дувцалургдац. Сона хетаргахьа кхыча партийни болхлоша а цу дешах лаьца шоашта хетараш дувца деза. Цар дувца деза КПСС XXIII съездо дIалийхарашка хьежа кагирхой коммунистически кхетамца кхебелга чIоагIдара деша хьекъехьа тIайийца решенеш мишта кхоачашъе шоаш лаьрхIад.

П. ЛАТЫШЕВ,

КПСС Грозненски горкома секретарь.

ЛАКХЬЕ ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ

Атмосферни атмосферно-вакуумни трубчаткаш (АТ-и АВТ-и) аггара дукхагIеи керттерей установкаш я мехкдаьтта чакхдоахача заводе, цар дикка къоастаю заводей ерригача мехкдаьтта чакхдоаккхача промышленностей экономика. Мехкдаьтта чакхдоаккхалга сихха дегIаахарца лакхлу цу установкай лоархIам.

Укх тIеххьарча ткъаь шера геттара чIоагIа лаккбеннаб АТ-и АВТ-и установкай лоархIам. Хьалха цар арахецаш хиннай дистиллятни, товарни продукташ, цар компоненташ, хIанз цул совгIа цар арахец шоалагIа переработка яра бедал. Из бахьан долаш цу установкашкара дIадехараш а доккхий да, къаьстта фракционировани нийса хулийтилга, целеви фракцеш цIенагIа хьакъестаелга.

Кхыча установкаша доагор, машиндаьтта, парафин, битум мехкдаьтта продукташ арахецача доахача хьокхамашка хьежа хул АТ-и АВТ-и яхача установкаша доака технологически хьокхамаш.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккха завод — вай мехка эггара къаьнагIчарех я. Цига я атмосферни, атмосферно-вакуумни, вакуумни установкаш. Итташ шерашка болх а баь дзкка опыт Iоаяьй цу установкаша. Производствана рационализаци ярах, оборудованей балха интенсификаци ярах, оргтехмероприятеш балха юкъе кхахьарах, цхьайолча установкашта реконструкци ярах семилетка шерашка завода мощность лакхъелар 28 процент. Цигарча 9-чей 10-чей шин установкана реконструкци ярах дикка лакхъелар цар овсарле, завода шера 50 эзар сом пайда бир. Царна реконструкци еча хана теркал ца деш дитанзар продукце дикал лакхъярей керда продукташ арахецарей дешаш. Завода чIоагIа лоархIаме йола фракци — уайт-спириташ хьалха дIаяхача хана заводерча шин установко мара арахецацар, хIанз эзачa хьисапе режим а лелаеш, эша бедал хьа а къестаеш заводерча хIара атмосферни атмосферно-вакуумни установка арахец из фракци.

Укх шера Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода лабораторе коллективо дукха балхаш даьд заводе арахецача продукце дикал лакхъяра. АТ-и АВТ-и установкай опыт дика яле а цхьалола кхоачамбоацараш да цар балха юкъе. Масала, цар балха эффективность дикка лохлу кийчдаь мехкдаьтта во хилар бахьан долаш, шоалагIа хих пайда ца ийбарах, кхыдола бахьанаш.

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене коллективо дукхагIа терко е еза мехкдаьтта кийчдара дешашка, АТ-ней АВТ-ней стабильни мехкдаьтта Iалашдара. Каст-каста установкай болх хувц, шиъ ханнахьа чакхъяхка мехкдаьтта продукташ дIа ца яхьари кийчача продукцена емкосташ ца хилари бахьан долаш. Уж чIоагIа Iатkъ установкаша беча балха.

Ремонт ца еш установкашка дукха болх байт, из бахьан долаш цхьайола уалаши аппараташи чIоагIа тишлу. АВТ яхача установкашта ремонт еча хана чIоагIа халонаш нийслу установкай оборудованеш тайп-тайпара хилар бахьан долаш, аьлча а, тишеи цIенеи хилар бахьан долаш. Цу установкай керттера средстваш 30 шерал совгIа ха йолаш я.

Цхьалолча даькъе модернизаци ю царна, е тишъеннараш хувц, хIаьта а стандартах йоаца оборудовани дукха я, запасни оатхалаши оборудовании ца хиларах халонаш нийслу ремонт еч хана а. Оборудованена, насосашта, компрессорашта ю ремонт дика хургйолаш болх вIаштIехьбаккха беза «Грозхимнефтеремонтстрой» треста ремонтно-механически завода коллективо. Ремонтни балхий дикал лакхъяра заводашка вIашагIйолла еза ремонтни служба, мехкдаьтта продуктехи коксахи оборудовани, аппаратураш цIенъергйола прогрессивни методаш кийчъе еза, холодильни оборудованеш мукх ца яйтара къовсам а лоаттабеш бизза пайда эца беза пластмассах. Уж мероприятеш балха юкъе йихьачул тIехьагIа авари хилар кхера ца везаш болх бергба установкаша.

Чакхдоаха мехкдаьтта дегIаахарах Грозненски нефтемаслозаводе хьалъе йоланьй йоккха мощность йола установка, цига чакхдоахаргда моттигера мехкдаьтта, цу заводерча парафинно-машиндаьтта цеха эша бедал арахецаргья. Укх тIеххьарча хана Даьхени доазол арахьарча мехкашкарчей техникани Iилмани карагIдийнараш ларде а лувцаш «Гипрогрознефть» яхача института оттаяьча проектах хьалъяьй из установка.

Болх бе установка дIайолайолийтачей технологически режим караерзаечей доккха новкъостал дир Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода специалисташа, новаторааша. ХIанзлехьа гучадьннад оттаяь хинначa проекта юкъе цхьалола кхоачамбоацараш. Масала, яйга фракционни состав йола парафинови дистиллят арахецача хана автолови дистиллят лакха дикал йолаш хилац. ГрозНИИ-и Гипрогрознефтеи болхлоша цхьана рекомендаци яла еза заводаш арахеца парафинови дистиллята дикал лакхагIа хилийтара, экспортни дикал йола машиндаьтта арахецара.

Атмосферни атмосферно-вакуумни установкаш хьалъеча уттаю проекташ уж болх бе дIайолаелча е хьалъеча хана балхаш юха де ца дезаш уттае еза. Проект оттаеча хана дукхагIа теркам тIабахийта беза экономически эффективность хилийтара йолча дешашта, цу даькъе мехкдаьтта кийчдара, шоллагIча ресурсех пайда эцара, управленена автоматизаци яра. Проектни организацей оагIонгахьара ца хадлаш тIахьожам лоаттабе беза.

Гуш махиллара город Грознерча АТ-и АВТ-и яхача установкаша беча балха анализ йича хьахьекхал къаьначей кердачей проектаех хьалъяьча установкаша царгара хьалехараш кхоачаш ца деш хилар, къаьстта целеви фракцеш цIенагIа хьакъоастаеча, къахьегама овсарле лакхъеча, ремонт ца еш дукхагIа болх байтача, кхычахьа.

Атмосферни атмосферно-вакуумни установкашта хьалхашка латта керттера декхар да болх тоабар, цар беча балха технико-экономически хьокхамаш лакхдар. Уж декхарийла я халкъа боахама шеррача ассортиментах лакха дикал йола мехкдаьтта продукташ хилийта.

А. ГРИНЧЕНКО,

пропагандай информацей Iилман - техническии Нохч-ГIалгIай ЦIен йоккхагIйола инженер.

Ялхайтта шу хьалха шийна бера хана денз дагалаьттар кхоачашдир Серов Амос Агафоновича. Дика училища чакх я яьккха штукатуралла балха вахар из. Шийн болх кIоаргагIа бовза гIерташ, йоккха опыт йолча гIишлошъерашца дагавувлар Амос Агафонович. Ди тIехьа лакхлора балха говзал. Цхьа-шиъ шу доаллашехьа «Грозпромстрой» треста СМУ-4 штукатурий бригада бригадиралла хьожаву нов. Серов. Цул хьалха тIехьаьюсаш хиннача бригада болх дика вIаштIехьа а баьккха, хьалха латтача бригадий мугIарашта юкъе яхар из керте латта коллектив. Техьайисар яхар фуд ца ховш хьайоагIа из.

ХьинIар кхо ца леш къахьегача Амос Агафоновича сийду гIишлошъераша, управлене кулгалхоша. Массехк шу хьалха гIишлошъерий «отличник» яха значок еннай цунна. Дукккхаза сийлен грамоташ тийннай, къахьегама книжка тIа дIа а яьдеш барналаш яьхад.

Массехк ди хьалха деза совгIат Ленина орден еннай цунна. Цох доккха совгIат хиннад из керте латтача бригадана а. Шоай хьинар кхы а айдаь, сменах нормаш 120—130 процент кхоачашъеш болх беш ба бригадацара гIишлошъераш.

Сурта тIа: СМУ-4 штукатурий бригада бригадир А. А. Серов.

И. Пиева сурт.

КАНДАЛАКША. 1963-ча шерарчул цхьазза дукхагIа Кандалакшски фьорда торгови портера дIакхухьийт аьшкарудниj концентраташ. Ишта дегIаенай из Волго-Балтийски канал болх бе дIадоладаларах. Кандалакша — Череповец яха духхьала дIайода хина лини даим болх беш я.

Сурта тIа: «Волго-Балт-6» яхача кема тIа Кандалакшски парте тIайотташ я аьшкарудни концентраташ.

С. Майстермана сурт.

ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАКХБЕ ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХIАМ

КПСС XXIII-ча съездей КПСС ЦК Пленумийи решенешка хьежжа парте Заводской райкомо дукхагIа терко ю политически организаторски балха методаши формаши эргаяхара, первични партийни организацешта кулгалдара боарам лакхбара.

Районе 197 первични организаци я, цига ва 10 эзар гаргга коммунист. Ахаш хIана бац аьина коммунисташ балхаш деш ба промышленни предприятешка, Iилман-тохкама институташка, проектни организацешка. Вожаш къахьегаш ба гIишлош хьалъеча, транспорте, общественни кхача кийчбечи торговлеи предприятешка, дешара заведенешка, советски учреждене шка.

Партийни организацеша доаха толамаш секретарех тийша да, цар инициативах, болх вIаштIехьбаккха харах, кулгалде харах. Парте райкомо ший низ тIабахийта къахьег юххьанцарча партийни организацешка хоржа секретараш шоай гIулакх дика ховш хилийтара, цудухьа царех 40 процент специалисташ а ба. Партийни организаце секретарь дика специалист хинна Iе йишъяц, из хила веза боккъонца вола организатор, воспитатель. Укх тIеххьарча хана хиннача хоржамашка партийни организацей секретарийлла хержараш дукхагIа долча даькъе дика кийчбаь опытни специалисташ бале а, парте райкомо дукха къахьег царех хIаранена кIоаргга партийни болх бовзийтара, коммунистий боевой организатор хилийтара.

Эггара дикагIйола дешара форма — из практически новкъостал дар да. Райкома болхлоша, штате йоацача отделий, комиссей членаш (уж 300 гаргга саг ва) каст-каста партийни организацешка хул, царна новкъостал ду. Ишттa новкъостал дир цехови партийни организацей секретарий семинар еча. Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода, Аьшкабетона конструкцей завода, ГрозНИИ, гIишлошъяра механизаце Управлене, «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно-хьу чакхйоахача фирма, нетфемаслозавода, кхыча заводий парткомашта. Докладаш йир цига гледтойа - «

йир цига отделай заведующеша, парте райкома инструктораша. Парте райкомо секретараштa лаьрхIа семинараш ю.

Юххьанцарча партийни организацей новкъосталца промышленноста кулгалдара болх дикагIа вIаштIехьбаккха гIерт парте райком. Партийни организацешта кIоаргагIа технико-экономически хьокхамаш довзийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара, продукце дикал лакхъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме новкъостал ду райкомо.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системага довлара йолча экономически реформаца дувзаденна промышленни, гIишлоний, автотранспортни организацей партийни секретарий семинарашка дийцар ер дош: «Предприяте технико-экономически хьокхамий анализ — керттера декхар да партийни кулгалдара».

Доклад йир Т. Г. Семеновас — Грозненски мехкдаьтта чакхдоаххача завода директора. Цо шерреи дика кхетаргволаши дийцар цхьан юкъа предприяте боахама деятельностах хьахиннараштa миштa анализ е еза хьахойташ.

Практически болх бешшехьа юххьанцарча партийни организацей секретарашка дешийтар — из да цар низи терками лоархIаме декхараш лоархIача тIаозар, тIахьожам а лоаттабеш цар каралаьцача гIулакха бехктокхам лакхбар. Цу даькъе бокха лоархIам болаш да партийни организацей отчеташ парте райкома, бюро заседанешка ювцар. ДIадахача шера сентябрь бетта денз бюро заседане отчет еннай парткома балхах лаьца Грозненски химкомбината, Грозненски ТЭЦ-а «Грознефтехимремстрой» треста партийни организацей секретараша. Партийни организацей балхах лаьцача дешашка ладийгIар СМУ-5, гIишлошъяра - механизаце управлене, ОРС-а, Грозненски нефтемаслозавода, коммунальни боахама Министерства АТХ-ай кхыча партийни организацешка.

КIоаргеа ласе оагIонгахьарей КПСС РК бюро первични партийни организацей балхага хьажар йоккха школа я секретараштa а ерригача партийни организацена а. Ишттa йолча отчето новкъостал ду дикагIйола опыт кхыча секретараштa дIаяла. Партийни организацешта кулгалдарь ше баьча балхах е йоагIа выводаш ю парте райкомо ше а.

Ховш махиллара первични юххьанцарча организацей дукха секретараш бех пленумашка, парте райкома активашка, бюро заседанешка, цига дувц партийни организацей деятельностаца дувзаденна дола лоархIаме дешаш. Цу гIулакхаша партийни организацей секретарий знанеши опыти шеръю.

Цу гIулакха лаьрхIа парткабинеташка я организационно-партийни балха партийни болхлочоа лаьрхIа уголок, цига я юкъарча партийни собране парткома, партбюро протоколаш нийса мишта оттаде деза дувцаш йола тайп-тайпара материалаш, сводни отчет мишта оттае еза, парте хьаэцара, коммуниста персональни дош мишта кийчде деза дувцаш йола материалаш. Царех дика новкъостал хул парторганизацей секретараштa.

Ерригача цу мероприятеша новкъостал ду партийни организацей организационно - партийни политически болх тоабара, партийни организацей лоархIам лакхбара. Дика пайда баьлар КПСС XXIII-ча съезда цIерахча Грозненски крекинг-завода партийни организацена парткома отчет КПСС райкома пленуме ювцарах.

Парткомо, цехови, юххьанцарча организацеша, партийни группаша хIара денна производства дешаш къесталу, парткома заседанешка, партийни собранешка ладувгI арахецача продуце дикал лакхъяра, рационализаце балхий, кадраш хьакъоаста а еш уж дIаоттаяра, царна кхетам телара, кIезигагIа продукташ йойтара, къахьегами кхераьзлен техникеи лораяра долча дешашка.

«Чечингстройтранс» объединене автотранспортни производственни парткомо а дукха организаторски болх бу. Цо чIоагIа къовсам доаттабу доагор кходара тIехьа, кIоаргга анализ ю гаражий балха, хIара болхлочун бехктокхам лакхбу ше каралаьца гIулакх цIена кхоачашдайтара. Хан-ханнахьа парткома заседанеш, юкъара партийни собранеш хул, цига дувц объединене лоархIаме дешаш. Парткома кIоаргга Iомабир № 4 йолча гаражеи керттерча автобазаи болх, цига эксплуатационни балха юкъе гучадаьлар доккхий кхоачамбоацараш.

Парткомо чIоагIа терко ю цехови партийни организацейи партийни группайи роль лакхъяра. Парткома заседанешка цехови партийни организацейи партийни группайи секретарий отчеташка ладувгI. Царца хан-ханнахьа семинараш, совещанеш ю, парткома заседанешка дакъа лацара юкъеувз уж.

Дукхкхача кхыча первични партийни организацеша, масала, НГНПЗ, ГНПЗ, ПТК, ЗЖБК, ГНМЗ, № 7 йолча треста ГМУС-а, гIишлошъяра механизаце управлене, кхыча партийни организацеша дикка организаторски балхаш ду. Цар хан-ханнахьа партийни собранеш ю, нийса дIа-юха оттабаьб коммунисташ, ха а ховш оарцагIа йоах цар предприятейи гIишлоний организацеш пачхьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

Парте райкомо КПСС ЦК октябрьски Пленума (1964-гIа шу) къаьстта КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа хоалуш эргаьккха тоаяьй ший балха стиль: райкома бюро заседанеш кIезигъяьй тIайийца решенеш мишта кхоачашъяьй хьежж. Райкома болхлой каст-каста хул юххьанцарча партийни организацешка, партийни организацей секретараштa новкъостал ду.

И. БАЛАБАС,
КПСС Заводской райкома орготдела заведующи.

Къахьегама овсарле лакх а еш дика толамаш доах прораб В. А. Молоканов керте латтача Новогрозненски теплоэлектроцентрала гIишлош хьалъерий бригадь коллективо. 440 моттиг йола общежитин 48 квартирни цIаи да цар хIалдеш, хIаьта общежити сантехнически прибораш дIаехкачеи арахьареи чухнахьареи кIираш техачеи йисте яьннай. Дика къахьийгар укхаза штукатурщикий бригадь членаша Моисеева Надеждаси Борцова Валентинаси. Массаза тIехкхоачашъю цар шоай производственни заданеш, масала, кораштa басар хьаькхареи пачелаш цIеньяреи июль бетта план 110 процент кхоачашъяьй, хIаьта штукатур—маляр йолча Реуцкаяс 125 процентал лохагIа кхоачашъяц производственни нормаш. ГIишлош хьалъеча дика болх бу плиточникий нов. А. Мухина кулгалдеча бригада болхлоша Князев Михаьна, крановщица йолча Ермолаева Любас, электромонтера Калинин Петра. Царна массанена юкъера белгалваккха веза плиточник Денисов Сергей. Массаза а тIехкхоачашъю цо ший производственни заданеш, масала, июль бетта план 150 процент кхоачашъяьй цо, хIаьта хьанзчул тIехьагIа кхы а дикагIа болх бе а лаьрхIад.

Сийлахь боккхача Октябра 49 шу дузача денна сийленца накъа а болхаш общежити сентябрь бутт чакхбоалаш 48 квартирни цIа октябра цIей хьатIакхачалехьи хьалдаь чакхдаккха лаьрхIад бригада коллективо, хIаьта денна дош цар кхоачашдергхиларах шеко яц.

Сурта тIа: плиточникий бригада членаш (аьрдехьара аьттехьа). Бригада бригадир Мухин Алексей, плиточник Князев Михаил, крановщица Ермолаева Люба, Электромонтер Калинин Петр.

И. Плиева сурт.
Р. Аушева текст.

Доахан дулха эша ца долийташ пачхьалкхенна дIатела деза

Урус-Мартана района совхозий доакъара база чIоагIъяра, юкъара доахан дебалара дика гIо ду лоаман дьгIенашка доахан лелалеро. Нагахь санна района совхозашка 1965 шу чакхдоалаш 8136 бежан хиннадале, хIанз 9211 бежан да.

Лоаман дьгIенех пайда эцаре района боахамий йиш хулийт дулхи шурей лакхарга дIабода мах лохбе. Цулухьа хIара шера доажале дукхагIа доахан ухийт цига. Лоаман дьгIенашка доахан лелаларах района боахамий йиш хул планал совгIа дулх даккха. Соахка лоам лелаьча хьайбашта тIаккхетача центнер дулхага дIабода мах «Гехинский» совхозе 12 соми 54 кепиги хилар, хIаьта «Горец» совхозе — 10 соми 98 кепиги планах лаьрхIача 37 сом лохагIа да из. Доахан лоамашка доацаш шаьрача леладича цхьан центнер дулхага дIадахар 160 соми 20 кепиги.

Лоаман дьгIенех боаггIача тайпара пайда эцарах совхоза йиш хилар пачхьалкхенна планах доагIачул совгIа 1406 центнер дулх дIадала. Укх шера совхоза кулгалхоша лерхIачох лоамарча доаханна 3000 центнер дулх тIакхетаргла. Из ишттa хила а мег. хIана аьлча дийнахьи буси хIара бежана 700 грамм дозал тIакхет хIанз.

ХIара бежана тIакхета дулх кхы а лакхагIа хила йиш я. Масала, «Гехинский» совхоза Исаев Мукьмада кулгалдеча бригаде хIара бежана 820 грамм дулх тIакхет денна бусеи. Ишттa лакха балха толамаш доах цу совхоза Хабилаев Iалаудина бригадо а.

Дика толамаш а доахаш лоам доахан лелаларо совхозий йиш хулийтаргья пачхьалкхенга дулх лоххара шера план ханал хьалха кхоачашъе. ХIанз тха района боахамаш пачхьалкхен план кхоачашъяра кхы а 2000 центнер дулх дIадала дезаш да. Из декхар цхьоалагIа октябрь тIаккхачалехьа кхоачащде йиш я района боахамий. ХIара совхозе оттаяьй дулхкомбинате лоамара Iоккхувла доахан дIатела график.

Сентябрь бетта района боахамаша 1260 бежан дIалургда. Дийна долаш эзача царех хургья 3260 центнер. Тха сатем боабу дорсталаь доахан дулхакомбинате дIателара гIулакхо, хIана аьлча лоамара Iоккхувла доахан оттаьча графиках дIатела вIаштIехьдалац, тIаккха уж чIоагIа гIеллу. Из хул доахан дIанйлу пункташ къе хилари цхьадолча боахамаша график телхаяри бахьан долаш. Цу гIулакхо боахамашта доккхий зенаш ду. ДIалахача шера ший ханнахьа дIачудала йиш йоацаш дика хIара бежан дулха 210 килограмм эша делар. Уж жамо дола кхоачамбоацараш па хилийтара укх шера пачхьалкхенна дIачулу чIоагIа тоаденна доахан машинашца лоаман дьгIенашкара Iоккхувла дага ба района боахамий кулгалхой.

Машинашца дIадига йиш йоацаш диса доахан «Скотооткорм» яхача треста шоаш долчча лоам дIайилдергдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Цу гIулакхо дукха пайда лургба совхоза хIана аьлча наькъа доагIаш дозал тIера даьаргдац доаханна. Дулхакомбината дIааца вIаштIехьа ца доалаш юходиса доахан цхан организаце кара диса деза. Ишттa организаци я «Скотооткорм» яхача треста. Цу треста уж доахан гIел ца долийташ леладе йиш я цун скотооткормочни совхозаш йоландаь. Дулха дIачудаллал дозал доаца кагий доахан сихдаь доарстаде деза. Уж жамо дола кагий доахан «Горец» яхача совхозе 200 за чуоттадаь латташ, хIаьта «Гехинский» совхозе — 300.

Iалашлу гIожи моши доакъар, концентраташи. Концентрированни доакъар доаханна коача долаш мара тергдац хIана аьлча совхозашка кормоцехаш яьй. Цига кийчъергйолаш я искусственни образаш. Ишттa кхаьба кагий доахан тIахулача шера январь бетта пачхьалкхенна дIачулургдолаш за.

А. РЫЖКО,
Урус-Мартана района производственни управлена керттера зоотехник.

БАРТТАЙНА КОЛЛЕКТИВ

Цехе уж 24 ва. ХIаране ший оамал, дагалаттараш, уйлаш бе-бе я. Бакъда, цу хIамо царна новкъарло яц цхьа барт бола дезал санна шоайла Iымерла, хьаьнала къахьега, вахаре нийслуш йола халонаш, аьттонаш цхьана ла а уж екъа а. Тха смена интернациональни я майра ала мегаргда, дувц сменни мастера Панина Анастасия Лукъяновнас. Нижарий санна безаме, тIера болаш, коммунистически кхоане гарга йоалаяра духьа къахьегама толамаш доахаш хьабоагIа тха мехкарий: Эрси Кириллова Раиса, гIалгIа Султыгова Тамара, черсе Ляув Анна, эрмало Оганесян Виктория, ишттa кхы дукха бараш а? Цу вIамигача коллектива юкъе долача доаттагIлено хьахулийт производственни толамаш. Шоай трикотажни фабрике коммунист Панина кертте латтача коммунистически къахьегама цIи лелаеча смено хьалхара моттиг яьккхай ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра фабрике шерра яьржача социалистически яхье. Денна арахецаш йола продукци дикайолаш, нийдархой дог гIоздоккхаш я. Укх тIехьарча хана массехк фасонах йола трикотажни изделеш арахецаргйолаш болх вIаштIехьбаьккхаб цхьа барт болча коллективо. «ЦаI массайена тIехьа, массавар цхьаннена тIехьа» — цу коммунистически къахьегача ударникий девизаца къахьег цар. Смена балха юкъе цхьа моттиг нийслац къахьегама дисциплина телхаеш, арахеца продукци брак йолаш. ХIаьта, нагахьа санна из гIалат нийсделча из дувц чIоагIа хала а хеташ, из дIахо ца хилийтара наькъаш лехаш. ХIара шера фабрике хьаийбу профессионально технически училище яьккха кагирхой. Дисциплина чIоагIа йолаш хилац царех цхьабараш,— йоах Анастасия Лукъяновнас, — балха тIехьбувл, прогулаш... ю. шоашта тIадехка производственни гIулакхаш леррIа кхоачашдац. Царца цIенхашта кхетама болх бу оаха. ХIаьта из зехьа а бовц. Дукха «къахьега» дийзар тха Степченко Валентинайца, Асатурьян Евгеньяйца. ХIаьта уж хIанз дикача болхлоех лоархIаш ба, хьинаре дакъа лоац общественни вахаре.

Коллективе традици хинна дIаэттад болхло хилар, ваь дидездар. Тахан смена коллективо дика къахьегар бахьан да цун кулгалхочо Панина Анастасия Лукъяновнас шийгара даим хьокхам гойтар, ший болх леррIа вIаштIехьбаккха из ховш хилар. 15 шу совгIа ха я Анастасия Лукъяновнас укхаза къахьега. Дукха дувца мегаргдар цу хана денз цун карагI мел даьннарех. Даим нахаца Iымерза хилар, царна шийдега йIовхал дIаялар, шийна тIадилла гIулакх дизза кхоачашдар — из да цун оамалцара керттердар. ХIаьта цунца нийслуш хьайогIа цо кулгалду коммунистически къахьегама цIи лелаю смена а.

А. ЮСУПОВ.

ХIАНЗ САКЪЕРДАМЕГIА Я

Укх шера Старопромысловски районерча Бутенкои Ивановеи цIерахча городокашка № 36 йолча участке Советски Iаьдал этта 50 шу дизарах мехкдаьттахой къахьегама традицештех хетадаь массехк цIейш дIадихьад. Шайш дездеча хилар эзар совгIа саг.

Къаьстта сакъердамеи дикеи сайре дIайихьар Бутенко цIерахча городоке. Цхьан сайрене укхаза Советий Iаьдал доаккхача граждански тIем тIа летача турпалхоех лаьца доклад йир «Электроприбор» яхача завода инженера В. Бронишке. Доклад чакхъяьнначул тIехьагIа пролетбата культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективо дика концерт оттадир. Концерт чакхдаьлча сакъердаме кинофильмаш хьеккхар.

Дика дIайихьай Иванова цIерахча городоке кхоалагIча мехкдаьтта промысла начальника Г. Шамилев волча парторганизаце сайре. Партбюро секретара Н. Болесниченкос революци йоккхача леладаь гIулакхаш дувцаш доклад йир. Доклад чакхъяьнначул тIехьагIа сайрене гулбеннараша Советски Iаьдал эттача хана денз городоке хинна хувцамаш дийцар.

11-ча августе пролетбата ДК-ай парки кийчъяьяр лозунгашца, транспаранташца, плакаташца. 1918 шера февраль бетта эггара хьалхара пролетарски батальон вIашагIтехаяр укх здане. Цудухьа вIашагIкхийттача сайрене шоай хиннача доттагIех лаьца дукха къамьлаш дир мехкдаьттахоша. Пролетбата тIемахоша леладаь сийдола гIулакхаш дийцар «Старогрознефта» НПУ керттерча геолога В. Галихина.

№ 36 йолча участке, Нефтемайск яхача городоке цIей дездеча шахматисташ, теннисисташ, волейболисташ яхье баьнна хилар. Волейболистий командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар № 15 йолча участка мехмастерской спортсменаша. ЦIей дездеча книжкаш, тайп-тайпара дуа хIама ъар дохкаш.

Сакъердаме яр берашта а. Царна хехка бурчолгаш, каруселаш яр. Берий сакъердаме оазаш екар парке гIолла. ЦIей чакхдоалаш доккха концерт оттадир художественни самодеятельноста коллективо. Гаьнна дIахезар духовой оркестра халхара ашараш.

Городокашкей № 36 йолча участкеи цIейш дIахьоча болх беш яр справкай стол. Укхаза дукха пайдане консультацеш, хаттараштa жоп цаш тийннад юриста Ю. Леонова, райсобеса болхлочо З. Пашковас.

Тха районерча городокийи улицайи цIей дезду массехк шу даьннад. Укхаза бахача наха дика дакъа лоац традиционни а хинна дIаэттача гIулакхе. Укх шера кхы а Къавнача поселке, В. Маяковске цIеракча городоке дIадахьа лаьрхIад деза цIейш. ХIанз шерра баха нах юкъеоза кийчлуш ба района предприятей болхлой.

А. СЛЕСАРЕВ,
КПСС Старопромысловски райкома инструктор.

КЪОНАХЧАЛ ХИЛАРАХ ДЕННА СОВГIАТ

Наькха тIа йоахкаь «Отличник аэрофлота» яха значокаши цIераш техка лошо сахьаташи совгIата деннад Сухумски аэропорта АН-2 яхача самолета экипажа — летчикашта В. Шленовая, В. Томашвиленеи. Из да цар кхерамера зуламхой лийца совцабеча хана денал а къонахчал а хиларах царна денна совгIат.

...Йолаш яр массазара а якар йола Сухуми — Поти — Батуми маршрутагIара авиарейс. Кабине 12 саг вар, царна юкъе кхалнах а бераш а долаш. Самолет лехкаш вар 28 шу даьнна Владимир Шленови 22 шу даьнна Валерий Томашвилии. АН-2 Потийски аэропортера гIеттачул тIехьагIа массехк минут яьлча зуламхоех цаI (борта тIа уж кхоъ хиннавар) тепча етта волавелар. В. Шленов самолет дIа-са лестае, цунга цIаьннаха голаш еттийта волавелар. Цул тIехьагIа, самолет лехкилга Валерега дIа а денна, кабине чухьийдлача цо пассажирий новкъосталла герз хьа а даьккха, вийхкар зуламхо.

15 августе Граждански авиаце министра Е. Ф. Логинова деналера летчикаш ше волча тIа а ийца, совгIагаш дIаделар царна.

(ТАСС-н корр.).

Москва.

Находке кхаьчай Вьетнама Демократически Республика чкъаьрий лувцарий йоккха группа, Вьетнамски хьаьшаша Iомаергья чкъаьрий луеца кемаш кхувлара практика, чкъаьрий хьалахара, а, хьалувцара а ,уж чакхдахара а, транспортировка яра а дикагIчола опыт.

Сурта тIа: Вьетнамски чкъаьрий лувцаращца къамаьл деш ва БМРТ «Байкала» матрос Николай Острожанский.

Н. Назарова сурт.

Докъар планал совгIа

Грозненски района «Ермоловски» коа тIарча оалхазарий совхоза доярка Атабаева Кхокхас ворхI бетта хIара Iаттагара 1919 килограмм шура яьккхай. Цунна дика хов фу дича доахангара йоаккха шура лакхлургья. Кхокхас йоах: Шортта лаьттах елла силос хиннача шерашка доахангара йоаккхаш хинна шура лакхлора, цудухьа укх шера а доакъар кхоачам хиллал Iалашде деза».

Совхоза шоллагIча отделене гIожа доакъар Iалашдаь баьинаб. ХIара денна шиша норма кхоачаш а еш 120 гектара тIа дIайийна суданка чуэцача болх беш ба механизатораш Баймасханов Наьсархо, Хадзиев ИбрахIим. 5000 тонн моша доакъар Iалашде лекхарийла бар отделене ахархой. Цу балхашка 4 комбайни 18 автомашини яр. Денна 220—250 тонн моша доакъар лаьттах долдар цар. ХIанзле планал совгIа 1000 тонн моша доакъар лаьттах деллад цар. Дика къахьег цу балхашка комбайнераша Б. Дадаева, А. Межидова, С. Витиханова, трактористаша Арсамакова, Батиева. Нормаш тIеххоачашъярах ахчан премеш телар царна.

ХIанз отделене механизатораш цхьоалагIча отделене болхлошта новкъостал де бахаб.

Я. ЦУЕВ.

Ровенски областа Здолбуновски районе дукха балхаш ду кагирхошта тIема - патриотически кхетам балара. Дукхкхача предприятешка болх дика беш белгалъяьннай тIема - прикладной специальности тайп-тайпара спорти Iомаеш йола кружокаш. Кагирхошта довзийт радио гIулакх, автомашинаш, тракторaш Iомаю, нийса топ кхувса Iомабу. Шоаш равза а болаш «Даьхе лорае кийча ва» яхача значока нормаш даIяла лаьрхIад дукхагIбараша. ХIанз тIема знанеш Iомаяра йолча комплекса занятеш дIахьош я.

Сурта тIа: Здолбуновски района Мизочь яхача болхлой поселкерча кагирхошца топ кхувсара занятии дIахьош ва инструктор Демчишин Анатолий Иванович.

Сурт К. Заналюна.
ТАСС фотохроника.

Силос лаьттах йолл

МалгIабика районе эггара хьалха силос лаьттах йолла болабеннаб «Ингушский совхоза цхоалагIча отделене болхлой. Укх шера уж декхарийла ба 3129 тонн хьажкIаш лаьттах йоккха. Планах йоагIар 3129 тонн мара еце а цар социалистически декхар тIайийцал 4500 эзар тонн доакъар Iалашде. Дахача шерашка Iалашдеш хинна доакъар тоъаш ца хилар бахьан долаш укх шера уж дага ба цхьан шера ах шера лаьрхIа доакъар Iалашде. ХIара гектара тIара 200—250 центнер йоалачь моша хьажкIаша йиш хулийтаргья тIайийца декхар толамца кхоачашде. Силос лаьттах йолла болабеннача шин дийнахьа 613 тонн моша хьажкIаш лаьттах ехкай.

Моша хьажкIаш хьокхача метте болх беш я силос чуэца ши комбайн. Цар тIа болх беш ба комбайнераш Картоев Яхьья, Габнукаев Мовлади. Денна комбайнераша 8—10 гектар моша хьажкIаш хьокх, норма 6 гектар мара йоацаше а. Силос Iалашъяра балхаш сиха вIаштIехьдахара дикка новкъостал ду трактористаша Б. Барахоевеи Н. Стариченкои. Цар трактораш массаза болх беш я. Геттара сиха болх бу силос лаьттах йоллача кIоага юхе а. Машин йоасъяь йоал шин-кхаь минута. Халланза силос лаьттах йоллача моша хьажкIаш тIаозар Iалашлу МалгIабика АТХ шофераша. Царна юкъе къаьстта дика болх беш ва Картоев Батыр. Денна цо ший машенаца 25 — 30 тонн моша хьажкIаш тIаяхь кIоага.

М. КАРТОЕВ.
«Ингушский» совхоза цхьоалагIча отделене учетчик.

ПИСЬМО кепатехадеце а

Юртбоахама хьайбашта искусственни осеменени эча Грозненски станце гIонна баьча боахамо станце болхлошта къоастаьяр цар шоай хьайбаш доажадара йола участок. Укх шера 26 июле цига доахан доажадеш баьхараштa тIаихай малажб ца хов нах тIа а багIаш хинна ши грузовик. Доахан доажадеш хиннача Гуздиев Викега царех цхьанна аьннад ше ветеринарни болхло а ва, наьха шоай доалахьарча доаханна малхий детта дезаш а ва, аьнна. Цул тIехьагIа доахан помещене чулахийтад ца.

ТIаккха шерагара яьнна сиргIилгаш автомобилаш тIа йатта болабеннаб хьатIабаьхкараш. Шоаш малажб дIа а ца оалаш, ишттa 11 сиргIилг дIайигай цар.

ТIехьагIа гучадаьннад законах доаца из гIулакх даьраш Самашкински юрта Совета активацара, цун председатель Давлитмирзаев Сайт - Махьмад керте а велаш бола нах хилар. Кхы цхьанха а иззаморг даьд цар 29 июле а. Бежага боахнараша духьала йича Самашкински юрта Совета председатель доалаш дола гярз а даьккха гIертав царга, бIеха яппараш а еш.

«Сердало» газета редакцега шоаш яздаьча письмо тIа из хьахайтадар хьайбашта искусственни осеменени эча Грозненски станце болхлоша. Редакце из письмо республикански прокуратуре дахьийтадар.

Республика прокурора заместитела нов. Гуляева хьахойташ махиллара, Самашкински юрта Совета председатела Давлитмирзаева законах доацаш даьча гIулакха хьанъехьарча дешага хьежай республикански прокуратура. Цу хьанъехьа уголовни гIулакх гIоттадаьд, цунна хIанз следстви еш а я.

Доазол дехьара

ДУНЕН МАССЕ А МИЦИНГЕРА

ХАНОЙ. ВИА яхача агентствас беча хоамах, 12 августа американски самолеташа ДРВ доазув доха а дагь Винь-линь яхача районе, кхыча провинцешка а нах бахачеи экономически объекташта бомбаш чуйийттай. Цул совгIа, США авиаце бомбаш чуйийттай Хайфон города гонахьарча нах бахача моттигашта а.

* * *

Вьетнамски халкъа эскара Лакхехьарча командоване бувзама миссена керте латтача полковника Ха Ван Лау. Вьетнамана тIахьожам лоаттабарай цунга хьежарай йолча Дунен халкъашта юкъерча комиссе председателага послани яхьийтай, цо шIенхаштта протест ю 13 августе Ханоя гонахьарча нах бахача районей плотинанёи бомбаш чу еттара духьала.

* * *

Вьетнамски халкъа арме бIухоша дIадахача шоатта дийнахьа Куангнинь яхача провинце шиъ американски самолет чуяйтай. Царех цаI пилот тIа воаца разведчик яр.

НОВКЪОСТАЛ ДУ...

НЬЮ-ЙОРК. Сайгонерча американски военни командоване дувцачоах Къулбехьен Вьетнаме США бIухой керда группа кхаьчай, яхаш хоам бу ЮПИ агентствас. Сайгона къулбехьен - малхбоалехьа, Вунтао яхача порте 3800 саг чувоагIа 196-гIа йола ейга гIашлой бригада Iоессай.

АМЕРИКАНА ДУХЬАЛАРА ДЕМОНСТРАЦИ

ЛОНДОН. Куала - Лумпуре полице слезоточиви газ йола гранаташ а етташ лелхабаьб американски посольстванеи американски информационни служба чуйолча шIеннеи гонахьа гулбенна хинна демострантащ, яхаш хоам бу Рейтер агентствас. Вьетнаме США-с беча агрессивни тIема духьала хиннаб демонстранташ.

ГЕРЗ ЛЕХ...

НЬЮ-ЙОРК. Пуэрто - Рико побережье доалаь ядерни доаца учебни герз лех США флота. Ядерни атака я аьнна моттийтафа юкъедихьача из герз кIеззига вэрывчаткеи «чоалхане электронни оборудованеи» йолаш хинна хила дезаш да, яхаш дувц ЮПИ агентствас.

БОЛГАРСКИ БОЛАТ

СОФИЯ. Кремиковски металлургически комбинато аракийцад эггара хьалхара конверторни болат. ХIара шера укхаза арахецаргIа 1.300 эзар тонн гаргга дикагIа дола болат.

США ГОРОДИЙ КРИЗИС

ВАШИНГТОН. Кризиса хьал тIа кхаьчай американски городаш, аьлар сенатора Кларка. Образоване, жилищни боахама, законаш телхадарца къовсам лоаттабара дагькъе, иштта кхычахье а, аьлар Кларка, хьалха во хинна хьалаш кхы а талхаш доагIа.

Дунен тIа бIаьхагIа болча мехка, белгалдаьккхар сенатора, ахь хета доагIа дукхагIа бола нах мишта бах, городий хьал миштад техкачул тIехьагIа.

БРАЗЗАВИЛЕРА ЦIЕЙ

БРАЗЗАВИЛЬ. Укхаза дерригача халкъо деэдир халкъа духьалара Аббата Юлу режим дIаяьпхача августовски революце кхо шу дуза ди.

Республика столице хьайийлар юртбоахамеи конголезски товарийи выставкаш. «Революция» яхача стадионе спортивни яхьаш хилар, гимнастически упражнеш йир конголезски пионераша.

СОВЕТСКИ КНИЖКА ВЫСТАВКА

ДЕЛИ. Инде доккха цIей — республика кортамукъале яьккха 19-гIа шу хьатIакхачалехьа Деле хьайийлай советски книжка, графика, плаката выставка. Цига да 1200 совгIа книжка, плакат, графика произведени, укхаза лоткх советски книжкаш. Выставке дIахьокха денача книжкаех ахане совгIа дараш английски Инде халкъийи меттала да.

ШИЙНА ТЕХА ВЕННА 347-гIа САГ

ПАРИЖ. Эйфелеви башне тIара чу а кхоассаенна еннай къона кхалсаг. Из хиннай 30 шу даьнна машинистка Моника Потрель. 1889 шера Эйфелеви башня хьалъйича денз цун тIера чукхоассаенна веннав 347 саг. 347-гIа яр машинистка Моника Потрель яр.

23 август — Румыни фашистски Iазапах мукъаяьккха Ди — Румынски халкъа къаман цIей.

Бухарестерча Коталон майда тIара Румыне Социалистически Республика Министрий Совета здани.

А. Стужина сурт. ТАСС фотохроника.

ХОАДАМ БОЛЛАШ КХАЙКАЮ ДУХЬАЛЕНАШ

ХАНОЙ, 16 август. (ТАСС). Вьетнамски халкъа эскара бувзама миссес Вьетнам хьежарен тIахьожам лоаттабарен Дунен халкъашта юкъерча комиссега яхьийтай Къулбехьен Вьетнаме 4000 саг юкъе вола американски бIун керда контингент Iойоссаярца дувзаденна духьале кхайкаю послани.

Американски империалисташа леладу уж гIулакхаш, белгалду послане тIа, Вьетнама хьакъехьа йола 1954 шерара Женевски соглашенеш гIожа телхаеш хилар да.

ХАНОЙ, 16 август. (ТАСС). Лаос мукъаяккхара Халкъа эскара Верховни командоване викало заявлени яьй, ца социйташ города Хайфона, ДРВ ирригационни гIишлонаштен дамбаштен бомбаш етташ хилар бехке а деш, яхаш хоам бу ВИА агентства.

Американски империалисташа леладу уж оакхарий хьисапе къиза гIулакхаш, йоах заявлене тIа, Индокитае тIом шербара планий цхьа дакъа а да, хIаьта Джонсона правительство тIема оамалехьа хилар дизза гуча а доаккх цар.

ДЖОНСОН УЭСТМОРЛЕНДАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

НЬЮ-ЙОРК, 16 август (ТАСС). Техас яхача штатера шийн ранчо йолча президент Джонсон Къулбехьен Вьетнамерча американски бIуний командующеца инаралца Уэстморлендаца вIашагIкхийттав.

Ранчо йолча хиннача пресс-конференце Джонсона дIакхайкадир вIашагIкхийттача хана Вьетнамера хьал дийца хилар.

Еррига факторех эггара лоархIамегIа ба Вьетнамера тIом дIахо а бара бола вай лоIам, аьлар Джонсона. Американски халкъа ховш хила деза чеккха котало хургйоацилга, цхьабакъда, дерригача дунеcна ховш а хила деза вай цигара дIагIоргдоацилга.

Джонсон-Ситера (Техас) ЮПИ агентства хьахойтачунга диллача, пресс-конференце Уэстморленда дIакхайкадаьд Къулбехьен Вьетнамерча американски бIунашта «алсамдалар дегIалца». Цо дIакхайкадаьд, иу даькъе ер шу чакхдалалехьа Къулбехьен Вьетнаме кхы тIа а американски доакъош кхоачанхилар.

Уэстморленда дIакхайкадаьчунга диллача, Вьетнаме американски авиаце хула денаш «гIайтIане» дегIадаьхкад дIадахача кIирагIа.

Ахархой заявлени

ТОКИО, 16 август. (ТАСС). 20 гектар гаргга йолча майда тIа дIайийна культураш американски тIема гIулакхерчар дохьжий химикатий новкъосталца хIалакъярца дувзаденна американски тIема командованега хоадам боллаш йола духьале кхайкаьй Иокогам яхача города гонахьа ядача юрташкарча японски ахархой группа. Духьале кхайкаяра заявлени яхьийтар города Иокогама гIишлонаш лораяра дешай хьакъехьарча административни бюрога гIолла американски тIема командованеген цу города муниципалитетеи. Заявлене тIа США тIема командованегара хьадех иштта ахархой боахамашта дагь зе хьем боацаш чехка юха меттаоттаделга а.

Тахан «Иомнури» яхача газета тIа кепатехача дIайийна ахархой культураш хIалакъяра дош теккача комиссе докладага диллача, американски тIема гIулакхерчар 31 июле дохьажий химикаташ хьарцар бахьан долаш нарсий, баклажаний, кхыча юртбоахама культурай плантацеш хIалакьяьй.

Даим балха тIа хьалха латташ, шийн новкъосташта хьокхам телаш хьавоагIа «Грознефть» объединене чуйоагIача автобаза кхойттлагIча бригада бригадир Чемурзиев МаIасий Ахьмад. Из керте латтача бригадо автобазе хьалхарчарца коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккхар. Балха дикал лакха а йолаш, хIара бетта план 150 процент кхоачашъю цо. Из а цун новкъостий а дика хьеж машинашка, цар технически хьал лакха хилийтара.

Сурта тIа: шофер Чемурзиев Ахьмад. М. Моисеева сурт.

ФУТБОЛ
Торонех пайда эцанзар

«ХIана мукъагI бургац чу ца тохаш чакх ма яйла е матч». «Сона-м дага а ягIац вай нападающеша бургац чутеха ха» — иштта къамаьл хала йиш яр 16 августа Орджоникидзе цIерахча стадионе хинначоа. Цига аргIанарча матче ловзаш яр Казанера «Рубини» «Тереки».

...Сихача темпе дIайолалу матч. Шинна а команда футболисташ вIаши тоъалл бовзаш ба. Хьалхарча круге Казане ловзаш счет 1:1 а йолаш вIаши къаьстар уж. Хьалхара минот чакх а ялалехьа Татарера еначa командана бургац чутоха аьттув болаш вар «Терека» форвард спорта мастер В. Косов. Цул тIехьагIа аьттехьарча защитника В. Кочергина чIоагIа теха бургац хьалаьцар хьаьший вратара Галимова. Счет хьаела кхы а дукха торонаш яр грозненций. Масала, 31 минуте вратарь мара кхы саг духьала воацаш «Рубина» наIарашта тIакхаьчар Цинцадзе. Бакъда, бургац тIаккха а харцахьа техар цо.

Хьалхарча миноташка «Терека» атакаш юхаетташ дукха болх бе бийзар казански футболистий. ХIаьта кхераме а сиха а контратакаш йора хьаьшаша. Бакъда, цхьаккха хьалха ца воалаш йистеяьлар хьалхара тайм.

СалаьIачул тIехьагIа а кхы вргадаланзар грозненций гIулакхаш. Хьалха санна вIаший бувзам боацаш ловз полузащитеи нападении, харцахьа етташ дукхаза бургацаш йоаю Данилова, Авраггимова, кхычар а. Форвардий вIаштIехьдалац шоаш дIайолаяь атакаш толаме чакхъяха, царех хIара вар дукхагIа ше ловза гIерт. аьттув болча хана шоай новкъосташка бургац сиха а нийса а дIалац.

...Футбол езарашта дага даьлар цхьадолча даькъе кхоачаш хилар. Царна бIаргаяйра чутеха бургац. Бакъда, «Терека» нападающеша бургац чутохарга дог доахаш хиннарашта цу матче из кхаъ хиланзар.

* * *

15 августе лайзар «Рубинен» «Терекеи» дублераш. Счет 2:2 а йолаш чакхъяьлар из матч.

М. МУСИЕВ.

КЕРДА СТИХАШ

Хьамзат ОСМИЕВ.

ФИЙГ

Лаьттах бекха
къовлабенна,
Дошо малх мо,
камаьрiцбенна,
Жовкьар санна къегаш
улл хьо
Са тIаьр-юкъе, герга фийг.
Лир ийцад Iа маьлхагара,
Герга форма — дегагара.
Хьо ба теxха са шин кулго
Маьлхах баьккха бIайха
сийг.
Лаьттан беркат, маьлха
йIовхал,
Сага хьаькъал, кулгий
говзал.—
Из деррига чулаьцал Iа,
Дуне кхоаба ялта фийг.
Кхаьла бIаргаш
сийрдадоах Iа,
Яьсса маьже низах юз Iа.
Цудухь массе сага эш хьо,
Дега йIовхал тела фийг.

КЪИЗАЛ

Техача кхерийца
Дийра цо из чIогарг.
Даа-мала дахьаш
Шийн бIена чуйоагIа
Кагийча кIоригий
Нана йий ца хьожаш,
Халача лазарах
Цу бIена аллийса
Нана хьаста воагIа
Цун воI вий ца
хьожаш.—
Техача кхерийца
Дийра цо из мискинг.
ЧIогарга цо теха
Из герга кхера мо,
Шийн керахь детталу
Дог шийла доацачо,
Дунен тIа гIа-буц мо,
Сел дукха, камаьрша
Цу наьна из безам
Мабарра бовзачо
Ца тоха ма мегар
Мискача чIогарга
Сел къиза из кхера,
Ца тоха ма мегар.
Да вала, къизал, хьа,
Сенна эш хьо сага?

Асхьаб Мякиев

МЕХКДАЬТТАХОЧУН ИЛЛИ

Латт со сецца гув тIа
ваьнна,
Ховха фо да хьесталуш.
Лакха лоамаш латт сатийна,
Сомаяьннай аренаш.

Хьалбаьннабац маьлха ала,
Алхха оалхазараш дек.
Царца цхьана илли ала
Дешаш лохаш да са дог.

Ва со боча, наьна лоаме,
Хьона рузкъа чудерзош,
Лел со араваьнна дану.

Хало-атто хьоца ловш.

Аз хьо бахьан аьшка
пхьнаш
Лаьттан дега чудехкад,
Царчу гIолла «Iаьржа
дошув»
Лакъаргдоацаш хьахийцад.

Да низ болаш из бIубенна,
Лаьтта санна беркате,
Болх бе доагIа сов сихденна
Хьона эшшача метте.

Хозле, дай-мохк, денна
тоалуш,
Вай къахьегам сийлахь ба:
Цу вай байракха тIа лепаш
Баьччан сийлен орден я.

Зайдин МУТАЛИБОВ.

Салам ду хьоьга

Веданахь къуоналлин
мур ас дIакхоьхьуш,
Цкъа бIаьрга хьо гинчах
со доггах хьегна.
Буьйсанна наб йоцуш
хьохлаьцна доьшуш,
КIад ца луш сан даго
хийли хьо лехна.
Ткъа хIинца, Iаьржа хIорд,
со ву хьан уьйтIахь,
Къахьоьгуш даьккхинчу
ирсан да хилла.
ЦаIIа-а хьан хьешех
сол ирсе вуйтехь
Со санна ца Iебаш
хьан марахь Iилла?
Къуоналлин сатисам,
салам ду хьога,
Дог цIенчу доттагIчун
лаам а,— хьуна!
Схьало куьг, неканца
некъ байта соьга
Ахь ловзош зовкх хьегар
лууш ду суна!

Азамат-Гири Угурчиев

СИЙЛЕ ХИЙЛА

Сийле хийла тIехье бахьан
Шоай из цIий ца кходаьрий
Дaьхе бахьан, бераш бахьан
Шоай синош Iодихкарий

Сийле хийла шоай
дегIамашца
МоастагI юха вийттарий

Шоай майралца, шоай
деналца
Вай паргIато лораярий.

Массаз хийла сийрда сийле
Из малх морхех баьккхарий
БIарга гарца гаьннар кхоане
Тахне къаьга яйтарий.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Укх деношка Пролетбата цIерахча клубе гулбеннача «Грознефть» яхача объединене промысловы управленей мехкдаьттахоша шоай семинаре дийцар къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах дола дош. КIоарга чулоацам болаш яр «Старогрознефта» НПУ НОТ-а балха инженера нов. В. К. Онищенко «Куйбышевнефть» яхача объединене къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах яь доклад. Семинаре иштта цу деша хьакъе дувцаш къамаьлаш дир кхыча управленейи организацейи специалисташа. «Старогрознефта» кIоарга буруи деттача контора вышкомонтажни цеха начальника В. М. Кисаева дийцар старопромысловски районе буровойш хьалъеча сетевой графикаш лелаярах лаьца.

Къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара даькъе шоаш даьчох а, цунах таханарча дийнахьа хьахинначох а дийцар гулбеннарашта «Октябрьнефта» НПУ къахьегама отдела начальника нов. Р. В. Шамилева, «Грознефть» объединене нормативно-исследовательски отдела начальника Ф. А. Смелянске, Грозненски ремонтно-механически завода къахьегама отдела начальника нов. В. Н. Никитина, кхычар а.

Доклад а выступленеш а баьча балха юкъера масалаша а долаш дика кийчъяь хиларо чIоагIа тIаэзар мехкдаьттахой безам ювцаш йола проблемъ къоастаяра.

Т. ГУСЕВ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

БУНДЕСВЕР—ЕВРОПЕРЧА МАШАРА БОЛА КХЕРАМ

Варшавски Договора мехкий Бухарестски совещане Деклараце тIа белгалдоах, Малхбузехьен Германе гIозамилитаристкии реваншистскии гIозараш, немецки халкъа шийн вахара хьашташ теркал а ца деш, хIана юха а агрессивни гIулакхаш чакхдахара тIакхуаш долга; из гуш да цар мел леладечоах — мехка экономически потенциал тIема рельсаш тIа яккхарах а, ах миллион йола бундесвер хьаярах а, цу гIозараша шоай бIаргаш юха а тIакъерзаду лаьтташ долча кхыча халкъашцара моастагIал хьалхьедеш хиларах а...

...Керта чу данза Iелац — малхбузехьен германски милитаризм сел йIаьха йоацача юкъагIа селла бIаьха никъ баь: йизза йохаяргареи дувцилга йоацаш йола капитуляци яргареи денз, Германена йизза демилитаризаци елгеи керда агресси йолае цхьаккхе а тайпара йола торо цунга ца хулийтилгеи лаьрхIача Потсдамски решенешкара денз агрессивни бундесверах латта Малхбузехьен Европа керттера тIема низ хинна дIаоттилга мишта хуладелар хьоагI? яха хаттар.

Юххьанца денз цу берригача наькъа къоастам беш хьаенай Малхбузехьен империалистически державай, эггара хьалха а США политика. Цар тIом йисте ма баьллингехь а карабаьцар Европа юкъмоттиге социализмана духьал дерзадаь агрессивни низаш хьадара а вIашагIтохара а никъ. ХIаьта Потсдамски соглашенеш яь дукха ха а ялалехьа американски английски Iаьдалаш, цу соглашенешта нокъзара а ювлаш, Германерча шоай оккупационни зонашка демократически дегIаахар юкаувза а реакционни гIозареш хьалххаба а доладелар. Американцашка плен бахача дукхагIча гитлеровски инаралаштеи генштаба эпсараштеи доагIаш дола тIаьзар дензар е лийцачара ханал хьалха дIахийцар. ТIем тIа эшаяь йоллашехь а иштта кIалхарьяьккхар гитлеровски вермахта тIема кулгалхой тIум. ТIема пленнешта йолча лагерашка гульяьча вермахтах юхейисача юххех лаьрхIа дола бIун доакъош дир, вIаьта уж малхбузехьарчар оккупационни бIушта эша гуIлакхаш де а оттадир. Иштачa гIулакхаца меттахьа йитаь РМС а ВМФ а кадраши унтер - офицерски корпуси.

1949 шера апреле малхбузехьен державай тIема КъилбаСеда - атлантически блок вIашагIъеллачул тIехьагIа империалистически низаш, къаьстта а США, тIа-тIа нонагIа гуччахьа малхбузехьен германски милитаристаш НАТО тIема коалицена юкъе дахийтара дола шоай эскар хьадара безам тIа а ухийташ хьалкхеде даьлар. ФРГ реваншистски эскар хьадара хоадам беш йола кийчо яь чакхъяьккхар 1949 шу чакхдоалача хана денз 1955 шерага кхаччалца йолча юкъагIа.

1949 шера сентябре сепаратни малхбузехьен германски паччахьалкхе вIашагIа ма еллинге а эскар хьадара планаш уттае йолаелар кIалхаръяьхха вермахта командоване кадраш. 1950 шера августе канцлера Аденауэра канцеляре вIашагIъеллар «Даьхенна гIулакх дара бюро» яха цIи а тилла лаьрхIа йола инстанци. Цунна керте эттар танковой бIун инарал Шверин. Цунна юкъе бахар Гальдер, Шпейдель, Хойзингер санна бола гитлеровски инаралаш.

1950 шера 4 октябргара 9 октябрга кхаччалца инарала Шверина службас американски тIема викалашца чакхъяьккхар геттара боккхача лоархIаме йола къайлагIара совещани. Эйфелерча Химмельпфорт яхача замке хиннача совещане вIаший дага а баьнна къоастадир хургдола эскар вIашагIдоллара, цун структура, из герзащца Iалашдара хьакъехьа дола дешаш. Иштта, цига дийцар ФРГ а цун хургдола эскар а НАТО юкъе дахийтара, 12 дивизи а йолаш дола эскар ше хьадара, из юххьанцарча юкъагIа американски хIанзарча ханарча герзащца кийчдара, германо-советски фронташкарча тIемай опытах пайда эцара хьакъехьара а иштта кхыдола а дешаш.

1950 шера октябрь чаккбоалаш хьайир Теодор Бланка ведомство яхар (паччахьалкхен лардера эггара хьалхара тIема орган). Цунна тIадиллар Эйфелерча совещане решенеш кхоачашъяь чакхйоахилга. Цхьабакъда, 1954 шера мара официальни тайпара дIакхайкаянзар верригa а 500 эзар саг юкъе а волаш дола эскар хьадарах йола планаш. Цу хана керттарча даькъе хьалха хинна вермахта генштаба эпсараш а болаш 300 саг хинна це Iеш нах юкъе болаш хиннача Бланка ведомства кара верригa а 63 эзар доброволеци доазонашкарча хани полицейски формированеи 20 эзар гIулакхера саги мара вацар. Цхьабакъда, шоллагIча шеррехь а — ФРГ 1955 шера мае НАТО членалла дIайийцачул тIехьагIа — малхбузехьен германски милитаристашка законагIа» йола бокъо кхаьчар шоай герзашца кийчдаь низаш дебадара. 1955 шера 7 июне Аденауэра официальни тайпара дIакхайкадир Бланка ведомствах ФРГ оборона министерство яр.

Фуй бундесвер таханарча дийнахьа? Официальни даннешка диллача бундесвера я 12 эскара дивизи (иштта гIулакхаца, Эйфелерча совещане дв аьнна хьалхашка оттадаьр кхоачашдаьд!) Царех я 7 мотоrIашлой, 3 танковой, 1 лоамангIашлой, 1 фегара-десантни дивизи. Цул совгIа, ФРГ фегарча тIема низий я 16 авиаэскадреи ПВО 15 ракетни дивизиони. ТIемо - форда низаш, 20 флотилии форда авиаце кхоъ эскадреи йолаш да. ХIаьта малхбузехьен германски эскарарчар дукхала хьакехьардар аьлча, оборона министерства тIехьарач даннешка диллача, укх шерарча бундесвера штатни расписанегIа лаьрхIа тIема гIулакхера 464200 саг ва (цар даькъе 200 хинна ца Iеш инаралаш, 40 эзар гаргга эпсараш, 150 эзар гаргга унтер-эпсараш ба), хIаьта 150 эзар граждански чиновники болхлой а ва.

Бундесверага керттера роль еннай Европа лоаттадеча НАТО герзащца кийчдаьча низашта юкъе. «Юкъмоттигерча Европерча 25 дивизех ахаш гаргга ФРГ оттаяьй... ФРГ салташка я керттера позицеш», — доккхал а деш аьлар доал деча партe лидерех цаI волча Генрих Кронес. Мадарра аьлча, ах миллион йолча бундесвера юхе 7-ча американски эскарца (из а да НАТО командоване), масала, цунна эша гIулакхаш ду доакъош а тIехьа дIалаьрхIача 350 эзар гаргга саг мара ва а вац. Демократически Германе къаман фронта викало професcара Альберт Нордена дукха ха йоацаш Берлине бакъ а деш аьлар, ФРГ «Малхбузехьен Европера эггара низ болацагIа йола держава я», аьнна.

ХIаьта а Малхбузехьен Германе хIара гIа массаза баккха а хIара духь массаза отта а ца соцаш дIадех цун «оборонни низ кхачар шийн экономически низага хьежжа хулийтилга» а ше атомни бомбана тIаютилга а. Из ца дойя, йоах Бонне, шоай доалахьа шоай ракетно - атомни герз долча Англеи Францеи экономически хьакъехьа тIех йолча ФРГ «къаман сийна за хургда». ХIаьта цхьайола империалистически державаша, къаьстта а США, Бонн реваншъяр духьа Малхбоаленгахьа гIерташ хилар хьал а кхоабаш, дIаяхача хан урокаш теркал а ца еш, дерригача цо дIадахарашта раьза хила кийча я. Бундесвер атомни герзах дIатохера тайп-тайпара йола проекташ НАТО йолча ювцаш латта массехк шу да. Бундесверага мадарра аьлча таххаиехьа а долаш да тактически атомни герз. Цунца кийчъяь я бундесвера истребительно - бомбардировочни эскадраш а ракетни доакъош а. Бакъда из атомни герз ше американски эпсараша тIахьожам лоаттабеш да, хIаьта а, дукха ха йоацаш ФРГ вовзаш волча тIема обозревателя Вайнштейна яздаь маькиллара, «из тIахьожам дIабоаккхаргболаш ба атомни тIом барах йола политически решени тIамайицинге а».

Малхбузехьен Германи вIалла дага а яц, шийна тIадехкача тайп-тайпарча дехкамех тувла а луш, ракетно-ядерни герз шийн хилийтара дола шийн низаш тIа ца ухийташ Iе. Довзол дехьарча кепайоазон тIа хIанзалехьа а цкъа даьнна ца Iеш арадийннад ракетно - ядерни герз хьадара даькъе ФРГ кхыча мехкашца, масала, ЮАР-ца, цхьана гIулакхаш леладеш хиларах лаьца дола хоамаш. ХIаьта цу мехка шийна чухьа а йолаш йий «машарерна даькъа» болх бу атомни ракетнии Iилматохкама юкъмоттигаш. ХIаьта фуйташам ба цу «машарерча» атомни юкъмоттигашка духхьала тIема эша ча гIулакхий зeмаш доахаш ца хилара?

ФРГ санна йолча милитаризм тIомарах летача паччахьалкхене цу тайпара дола балхаши кийчонаши лечкъаярал аттагIа хIама да а дац. «Бундесвер 10 шера чухьа паччахьалкхенах дIахотта а еннай, цо вай халкъа юкъе шийн моттиг дIа а лаьцай», — бундесвер официально хьахилара денна хета а даь. 1965 шера ноябре ше даьча хоза кийчдаь дале а бакъдар дикка хьахойтача къаьмалаца ФРГ оборона министра фон Хассела иштта белгалъяьккхар тахан бонски паччахьалкхене йола милитаризма роль. ХIаьта цу мехка милитаризаци елга дIахо додаш а латт. Доала тIалаттараш кийчлуш ба чрезвычайни законий комплекс тIазцилга чакхдаккха, хIаьта цо беррига мехка баха нах мадарра аьлча милитаристий тIахьожама кIал а оттаберга ба. ХIаьта из паччахьалкха милитаристски оамалехьа хилар хьаяхаций йоккхий тIема маневраши ученеши ача цун официальни корта ше — хIанзаре ФРГ президент а хьалха хинна нацист а вола Генрих Любке хулаш хиларо! ВIалла дукха ха а яц, масала, Мунтере йоккхагIа йола маневраш ача из хинна. Бакъдар аьлча, хIаьта-м, хьахойташ махиллара цхьа сахьат хинна мара венна дIавоалар из: цунгара 100 метр мара гаьна йоацча моттиге. Iоежа хиннай боккха низ бола танкашта духьалара ракета, хIаьта из укхан ираза ца эккхаш а йиса хиннай...

Малхбузехьен Германегара хьабоагIа тIема кхерам ше болчул кIезигагIа хетийта а гIерташ, цхьаболча Малхбузехьен викалаша дувц, цун герзашца кийчдаь низаш НАТО кара а да, цудухьа уж шоай лоIаме а доацала, яхаш. Из дошдоацар долга укх тайпарча бакъдараша хьайоах.

НАТО юкъера малхбузехьен германски милитаристий алиани ше тIа-тIа дукхагIа дегIаухаш латт. Бундесвера командующи Гейнц Третнер тIема комитета — НАТО лакхагIарча тIема органа председателалла хьожавэь дукха ха а яц — июль бетта хьожаваьа из. Цу беттехьа а НАТО Центральни Европерча бIун командующелла хьожаваьв вож хьалха хинна нацистски инарал фон Кильманзег. Цхьабакъда, хетаргахьа керттердар хила мегаш да НАТО герзашца кийчъяра юкъе Бонне кийчъяь (цу даькъе фон Хасселеи Третнереи кийчъяь) тIема доктрина — «хьалхашкахьарча йистон стратеги» аьла цIи йоаккхашъяр йихьа хилар. «Локальни тIоми» «къамоетта юхадухьаленашн» хургхилар дерхIаш йолча цу доктринага диллача бундесвера бIунаш тIагулду «хьалхашкахьарча доазонашка» зеита аьлча, социалистически мехкащцарча доазонашка, хIаьта ханзе мо «дов хьовзъ» царех цхьа дакъа НАТО командоване карара дIадаккха йиш а я. Цу доктрина чулоацам а цо дерзар а да, «локальни тIемах боккха тIом хилара кхерам ца оттийтара» бахьан а даьккха, бонски реваншисташте боккъалдар аьлча доазув доацаш йола шоашта лоалакарча социалистически лагера мехкашта духьалара провокацеш яра торонаш каралунга, хIаьта уж цар территореш шоай карайерзае гуччахьа тIакхуаш а ба. Долче, «боккха» тIом хилара кхерам кIезиглуш ца хиларал совгIа, боарам боацаш чIоагIа дегIа а боагIа... ХIаьта бонски правительства политика я а ма йий, Европера кхохкам дIа а ца боалийташ, из вIашагIа къаьстаи тIема конфликта йиста тIен а лоаттаеш, европейски доазонаш хувцилга—дунен шоллагIча тIема итогашта ревизи елга Iалашде гIерташ.

Цул совгIа, таркалде доагIа Малхбузехьен Германе моллагIчун бале а бола цхьаккхе а тIахьожам хила йиш йоаца бIун резерваши хьаяра низаш тIаухийташ хилар а. ХIанзалехьа а цига долаш да «территориальни оборона къаман бIунаш». Ер шу чакхдоаллаш 50 эзар сагага дIакхоачаргдолаш да уж, хIаьта 1970 шу тIакхоачаш, официальни даннешка диллача 200 эзар сагага дIакхоачаде дезаш а да. Планаш уттаеш да из 1970 шу тIакхоачаш иштта 200 эзар саг юкъе хургвола ахтIема «граждански оборона» корпуси 1,5 миллион саг хинна ца Iеш нах юкъе бола Iомабаьча резервистий эскари хьадара. Из бахьан долаш бонски милитаристий кастта боккъалара торо хила йиш я цар шоаш къоабу тIом ханза мо хилча шоай реваншистски байракхашта кIал эггара хIанзарча ханарча, цу даькъе атомни а герзащца кийчдаь дукха миллионаш нах юкъе бола эскар хьалъоттаде.

Дукха ха йоацаш Бухаресте хиннача Варшавски Договора мехкий совещанес шийн Декларацеца цIенхаштта тайпара дIахайтад: нагахьа санна бундесвер моллагIча формехьа йита а атомни герза тIаюте Варшавски Договора паччахьалкхенаш шоай кхерамзле Iалашъяра хиланза дергдоаца лораялара гIулакхаш динза ца йоалаш хургйолга.

А. РАЧКОВ. (ТАСС).

ЛадувгIа

18 август, 1966 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладехо (гIалгIай меттала). 6.45 — Музыка (РВ-23 йолча радиостанце а УКВ а гIолла). 6.45 — Хоамаши музыкеи (горсете гIолла). 7.00 — Москвера трансляци. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газетий обзор. 7.20 — Радиои телевиденеи передачай программа. 7.25 — Москвера трансляци. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Музыка. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача эрсий меттала). 16.00 — Нохч-гIалгIай музыка. 16.30 — «Терка талгIе» яха литературни передача. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Авиаце Денна хетаяь передача. 17.30 — «Къамаьл ду Ахкой-Мартанера» — моттигерча радио редакце передача. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москвера трасляци. 18.23 — Наьсапе пхе шерачухь (гIалгIай меттала). 18.33 — Авиатораштa лаьрхIа концерт.

УКВ: 9.00 — Луначарскийн музыкеи ШоллагIа передача. 9.44 — «Ашараш халкъа са» яха концерт. 10.00 — «Гаьнарча седкъа сердал» яха радиопостановка. 11.22 — «Невске гIолла водар вIамига саг» яха музыкальни радиопоэма. 19.00 — Александрова цIерахча ЦIеча Байракха Советски ЭсЭкара ашарий а халхарий а ансамбла концерт. 20.14 — «Хьадийла бIаргаш» яха радиопостановка. 21.40 — «Ерма Серкибаева иллеш доах» яха передача. 22.10 — «Нурдель Григ» яха радиопостановка.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Передачай программа. 18.05 — «Колобок» яха берашта лаьрхIа йола передача. 18.35 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.45 — Серго Орджоникидзе музей. Беседа (гIалгIай меттала). 19.00 — СССР-а фегарча флота Ди. 19.20 — «Царна дагардар — аьвлаш». Документальни фильм. 19.40 — Вийса даькъала хийла шун, бераш! 19.50 — Концерт. 20.30 — Телевизионни кердадараш. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Цар караерзаю сигалех» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктохкама секретара — 2-45-48; партийни вахарей промышленний, юртбоахамей культурай, письмойи отделий — 2-25-72; корректорски — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05302. Заказ № 4281.